

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԵՆ

Մուտք Կը Գործուի Վտանգաւոր Տարածքներ

Վեցշաբաթայ պատերազմի հետեւանքները կը շարունակեն ալեկոծել հայութեան միտքը, հոգին, ներաշխարհը եւ ամբողջ կեանքը: Դժբախտաբար ներկայ իրավիճակը յանուն քաղաքական ու անձնական նպատակներու շահագործողներու պակաս չկայ այս օրերուն, վտանգելով Հայաստանի ու Արցախի գոյութիւնը եւ ինքնիշխանութիւնը:

Ուշագրաւ երկու երեւոյթներու ականատես կ'ըլլանք վերջերս. առաջինը Արցախի դէմ տարուող ապատեղեկատուութեան արշաւն է, որուն ստիպուած եղաւ անդրադառնալ նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան: «Մէկը գրում է, թէ իբր բանակն ու արտաքին գործերի նախարարութիւնն ենք կազմալուծելու, միւսը՝ իբր Կարմիր շուկայ-Շուշի ճանապարհից ենք հրաժարուելու, երրորդը՝ իբր ատրպէյճանական դրօշ ենք դնելու Ստեփանակերտում, եւ այլն, եւ այլն: Բոլորն էլ ցնդաբանութիւններ են, եւ պարզապէս բացառուում է, որ Արցախի իշխանութիւնները համաձայնուեն արտաքին ու ներքին թշնամիների բաղձանքներին: Պաշտօնապէս պահանջում եմ բոլորից ձեռք քաշել Արցախի անունը եւ ժողովրդի յոյզերը շահարկելուց», - գրած է Արցախի նախագահը:

Ան շեշտած է, որ Արցախի պետական բոլոր մարմինները կ'աշխատակած օրինակներուն վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ վերջերս տարածուած այն տեղեկութիւնը, թէ իբրեւ Արցախ այցելելու ցանկութիւն ունեցող սփիւռքահայերը, արտօնութիւն կամ վիզա ստանալու համար այսուհետեւ պէտք է դիմեն արտասահմանի մէջ գործող Ատրպէյճանի դեսպանատուները: Նման ապատեղեկատուութեանց ետին կանգնող շրջանակներու նպատակը Հայաստանի իշխանութիւններու վարկաբեկումն է, սակայն գիտակցաբար թէ անգիտակցաբար անոնք կը խաղան Արցախի ու անոր ժողովուրդի ճակատագրին հետ, այն պահուն երբ նախապատուութիւնը պէտք է տրուի վերաւոր Արցախի վերքերը անոքելու ու մնացածը փրկելու հրամայականին վրայ:

Երկրորդ վտանգաւոր երեւոյթը պարզուեցաւ երբ հրապարակի վրայ երեւցաւ «Ուժեղ Հայաստան Ռուսաստանի Հետ. Յանուն Նոր Միութեան» նորաստեղծ շարժումը, որու հիմնադիր համագումարին կը մասնակցեին բաւական յայտնի քաղաքական դէմքեր, որոնք անցեալին զբաղեցուցած

Արայիկ Յարութիւնեան Հայկական Շրջանակներէն Կը Պահանջէ Ձեռք Քաշել Արցախի Անունը Եւ Յոյզերը Շահարկել

Արցախի նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան հերքած է լուրերը, թէ Պաշտօնապետութեան բանակն ու Արտգործնախարարութիւնը պիտի կազմալուծուին: Ֆեյսպուքի իր էջին վրայ ան գրած է որ, կրկին ակտիւացած են ապատեղեկատուական հոսքերը Արցախի շուրջ՝ գլխաւորապէս հայկական շրջանակներէն:

«Ում խելքին ինչ փշուռ է կամ ում նեղ անձնական շահերն ինչ թելադրում են, այն էլ ասում է՝ առանց մտածելու, որ դրանով յանցաւոր կերպով խաղում է Արցախի ճակատագրի ու ժողովրդի նեարդերի հետ:

«Մասնաւորապէս, մէկը գրում է, թէ իբր բանակն ու արտաքին գործերի նախարարութիւնն ենք կազմալուծելու, միւսը՝ իբր Կարմիր շուկայ-Շուշի ճանապարհից ենք հրաժարուելու, երրորդը՝ իբր ատրպէյճանական դրօշ ենք դնելու Ստեփանակերտում, եւ այլն, եւ այլն: Բոլորն էլ ցնդաբանութիւններ են, եւ պարզապէս բացառուում է, որ Արցախի իշխանութիւնները համաձայնուեն արտաքին ու ներքին թշնամիների բաղձանքներին: Պաշտօնապէս պահանջում եմ բոլորից ձեռք քաշել Արցախի անունը եւ ժողովրդի յոյզերը շահարկելուց», - գրած է Արցախի նախագահը:

Ան շեշտած է, որ Արցախի պետական բոլոր մարմինները կ'աշ-

Հոլանտայի խորհրդարանը Կոչ Ըրած Է Երկրի Կառավարութեան ճանջնալու Հայոց Ցեղասպանութիւնը

Հոլանտայի խորհրդարանի նիստերու դահլիճը

Հոլանտայի խորհրդարանի մեծամասնութիւնը կոչ ըրած է երկրի կառավարութեան վերջապէս ճանաչելու Հայոց Ցեղասպանութիւնը: Հոլանտայի կառավարութիւնը միշտ զգուշութեամբ արտայայտուած է 20-րդ դարու սկիզբին Օսմանեան կայսրութեան մէջ սպանուած 1,5 միլիոն հայե-

Արցախի նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան

խատին եւ պիտի շարունակեն աշխատիլ, որքան որ ալ դժուար պայմաններ ու չկամեցող մարդիկ ըլլան: «Մակայն գլխաւոր ցաւն այն է, որ չկամեցողների մէջ կան նաեւ հայ ազգի ներկայացուցիչներ: Շատ կ'ուզէի, որ բոլորիս քննադատները շահարկուած լինէին Արցախի վերականգնման ու զարգացման, անվտանգութեան ապահովման, կորստեան ցաւի սփոփման եւ գերիների ու անհետ կորածների հիմնախնդրի լուծման ուղղութեամբ՝ եղած արժէքներն էլ աւելի թուլացնելու փոխարէն», - եզրափակած է Յարութիւնեան:

«Իմ Քայլը» Կը Յայտարարէ որ, Հասարակութեան Սօտ Չկայ Արտահերթ Ընտրութիւններու Պահանջ

Ազգային ժողովի «Իմ քայլը» խմբակցութիւնը կիրակի օր հանդիպում ունեցած է վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հետ: Հանդիպման ընթացքին արձանագրուած է, որ արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ կայացնելու մասին վարչապետի առաջարկը դրական արձագանք չէ ստացած խորհրդարանական ընդդիմութեան կողմէ, իսկ հասարակութեան լայն շերտերու մօտ եւս չկայ արտահերթ ընտրութիւններու պահանջ:

«Իմ քայլը» խմբակցութիւնը շարունակում է աջակցել վարչապետին եւ կառավարութեանը նույնիսկ 18-ին ներկայացուած ճանապարհային քարտեզի իրականացման գործում», - ըսուած է հանդիպումի աւարտին հրապարակուած հաղորդագրութեան մէջ:

Տարեվերջին վարչապետ Փաշինեան խորհրդարանական եւ հետաքրքրուած արտախորհրդարանական ուժերուն հրաւիրած էր խորհրդակցութիւններու՝ 2021 թուականին արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ անցկացնելու հարցով:

Փաշինեանի հրաժարականը պահանջողները կը յայտարարեն, որ նախ Փաշինեանը պէտք է հրաժարական տայ, Ազգային ժողովը վազգէն Մանուկեանին ընտրէ ժամանակաւոր վարչապետ, եւ արտահերթ ընտրութիւնները կազմակերպուին մէկ տարի ետք:

Հայաստան Վերադարձան Հինգ Գերիներ Եւս

Ռուսական կողմի միջնորդութեամբ Փետրուար 9-ի երեկոյցան Հայաստան վերադարձան եւս հինգ գերիներ: Փոխվարչապետ Տիգրան Աւինեանի գրասենեակէն «Ազատութիւն»-ին հետ զրոյցի ընթացքին յայտնեցին, որ անոնցմէ 3-ը ինքնաբերաբար տարած քէն գերեզմարուածներն են:

Նոյն աղբիւրի հաղորդմամբ՝ միւս 2 հայրենադարձուածները գերեզմարուած էին պատերազմի օրերուն:

Ընդհանուր առմամբ՝ Ատրպէյճանէն Հայաստան տեղափոխուած է 64 գերի: Հրադադարի մասին Հայաստանի, Ռուսաստանի եւ Ատրպէյճանի ղեկավարներու Նոյնիսկ 9-ի յայտարարութեանէն յետոյ ինքնաբերաբար մէջ գերեզմարուած 62 զինծառայողներէն մինչեւ այսօր հայրենադարձուած են 8-ը:

Հայկական կողմի տուեալներով Ատրպէյճանի մէջ պահոււի աւելի քան 200 գերիներ:

ՐԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԻՆչ Է Լինում, Երբ Ռուսները Հեռանում Են Անդրկովկասից

ԹԱԹՈՒԼ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ի՞նչ է լինելու, երբ ռուս խաղաղապահները հինգ տարի յետոյ, ինչպես ամրագրված է Նիկոլ Փաշինեանի, Իլհամ Ալիևի ու Վլադիմիր Պուտինի 2020թ. Նոյեմբերի 10-ի յայտարարության մեջ, հեռանան դարաբաղեան հակամարտության գոտուց: Ձեռակերպումը այլ է. Ռուսաստանի խաղաղապահ գորակազմի գտնուելու ժամկետը հինգ տարի է՝ չափորոշող հինգ տարուց ինքնաբերական երկարաձգմամբ, եթե կողմերից ոչ մեկը ժամկետի ավարտից վեց ամիս առաջ չյայտարարի այդ դրոշմի կիրառումը դադարեցնելու մտադրություն մասին:

Սա նաև յայտարարության ամենավտանգալոր կետերից է: Ի՞նչ կը լինի, եթե Ատրպեյջանը եւ թուրքիան հինգ տարի յետոյ այլևս չցանկանան ռուս խաղաղապահների ներկայությունը: Այս կետի հետ կապված Հայաստանը փաստացի ի գործ չէ ազդեցություն ունենալու, եւ մեր յուրը ռուսներն են: Այսինքն՝ Արցախի անվտանգությունն էլ իրաւունքի խնդիրը մենք պատուիրակել, թողել ենք, աւելին՝ ստիպուած ենք եղել թողնել մեր ռազմավարական դաշնակից Ռուսաստանին, որի շահերը Արցախում պարտադիր չէ, որ համընկնեն իր ռազմավարական դաշնակից Հայաստանի շահերի հետ:

Շատերը կ'ասեն՝ ռուսները երբեք չեն հեռանալու Արցախից: Քիչ ներքեւում պատմական օրինակներով ցոյց կը տանք, թէ ինչպէս են վերջին 120 տարիներին ռուսները առնուազն երեք անգամ հեռացել հայկական հողերից:

Արցախի անվտանգությունը եւ ֆիզիքական գոյությունը ապահովելու մի քանի տարբերակներ կան:

Առաջին. ռուս խաղաղապահները չեն հեռանում եւ մնում են 5 տարի, 50 տարի... Այսպիսով, Ար-

ցախը աւելի շատ դառնում է ռուսական: Մեծ հաշուով, 1805 թուականից մինչեւ 1918-ը Արցախը եղել է ռուսական տիրապետության տակ՝ Ռոմանովների ժամանակաշրջանում: Այդ ժամանակահատուածում ամբողջ Անդրկովկասն է եղել ցարական Ռուսաստանի կազմում:

Երկրորդ. Հայաստանը այնքան է հզորանում, որ ի վիճակի է լինում ապահովել Արցախի անվտանգությունը, ինչպէս եղաւ 1991-ից մինչեւ 2020՝ շուրջ 30 տարի:

Երրորդ. Երեւանն ու Պաքուն գտնուած են կարգաւորման մի տարբերակ, որով Արցախը չի պատկանում ոչ Հայաստանին, ոչ Ատրպեյջանին, բայց նաեւ անկախ է: Սա անուանենք այսպէս՝ դէֆակտո անկախ, դէ իւրէ՛՛ ոչ Ատրպեյջանի կազմում:

Անշուշտ, հարաւոր է ներկայացնել այլ տարբերակներ եւս. Հայաստանն այնքան է հզորանում, որ միացնում է Արցախը իրեն, կամ՝ Ատրպեյջանն այնքան է հզորանում, որ կլանում է Արցախը: Վերջին տարբերակը մղձաւանջ է. այն պահին, երբ Արցախը յայտնուի Ատրպեյջանի վերահսկողության տակ, լաւագոյն դէպքում բոլոր հայերը կ'արտագաղթեն կամ կ'ենթարկուեն արտաքսման, վատագոյն դէպքում՝ կ'ենթարկուեն կոտորածի:

1915-1918 թուականներին ընթացքում ռուսական զօրքերը երկու անգամ հեռացան հայկական նահանգներից եւ երկու դէպքում էլ, յատկապէս 1918-ի Յունուար-Մայիսին, եղաւ հայկական աղէտ՝ մէկը՝ Վանում, միւսը՝ Էրզրումից մինչեւ Ալեքսանդրապոլ:

Եւ մէկ աղէտ եղաւ 1920-ին, երբ Հայաստանի այն օրուայ դաշնակիցները՝ Մեծ Բրիտանիան, Եւրոպան ու Ամերիկան, լքեցին մեզ ու մենք մնացինք մենակ թուրքական սպառնալիքի դէմ:

Ահա այդ պատճառով է, որ վտանգաւոր ենք համարում ամբողջովին ու անվերապահօրէն երրորդ ուժին ապաւինելու քաղաքականութիւնը՝ երրորդ ուժը լինի Ռուսաստանը, Եւրոպան թէ Ամերիկան: Ահա այդ պատճառով է, որ պէտք է շփման եզրեր գտնել թուրքերի ու ատրպեյջանցիների հետ:

Հայ-ատրպեյջանական պատերազմներն ու կոտորածները հետեւել են Ռուսաստանում ստեղծուած ներքին դժոգակ ժամանակներին: Ռեակցիայի շրջանում տեղի ունեցան հայ-թաթարական 1905-1906 թուականների բախումները, որոնք ընդգրկեցին Անդրկովկասի գրեթէ բոլոր տարածքները, որտեղ կողք-կողքի բնակուած էին հայեր եւ մահմետականներ: Պաքում եւ Նախիջևանում աւելի շատ տուժեցին ու կոտորուեցին հայերը, Շուշիում ու Երեւանում՝ թաթարները:

Ռոմանովների կայսրության անկումից ու Անդրկովկասի անկախացումից յետոյ սկսուեցին հայ-ատրպեյջանական տարածքային վէճերը, որոնցից ամենաուժգինը Ղարաբաղ-Չանգեզուրում էր: Հայաստանը կարողացաւ պահել Չանգեզուրը, բայց չկարողացաւ՝ Արցախը, որը ինքնավար մարզի կարգավիճակով անցաւ Խորհրդային Ատրպեյջանի կազմ եւ մեծ հաշուով պահեց իր հայկական էթնիկ կազմը: Նոյն բանը չյաջողուեց մէկ այլ հայկական երկրամասում՝ Նախիջևանում, որը 1919-ի Դեկտեմբերին ենթարկուեց կոտորածի, իսկ Խորհրդային շրջանում գրեթէ ամբողջութեամբ զրկուեց հայ բնակչութիւնից:

1991-1994 թուականներին դարաբաղեան պատերազմը սկսուեց այն ժամանակ, երբ Խորհրդային ներքին զօրքերը եւ 366-րդ բանակը հեռացան Ստեփանակերտից: 1988-1991 թուականներին հայերն ու ատրպեյջանցիները հաւասարա-

պէս մեղադրում էին խորհրդային զօրքերին կողմնակալ կեցուածքի համար, բայց բաւական էր, որ 1991-ի Դեկտեմբերի վերջերին ու 1992-ի Փետրուարին նրանք հեռանային եւ սկսուէր արիւնալի պատերազմը:

Այսօր, առաւել քան երբեք, հայերը չեն ուզում պատկերացնել, թէ ինչ կը լինի, եթէ ռուս խաղաղապահները հեռանան դարաբաղեան հակամարտութեան գոտուց: Ռուսները Անդրկովկասից հեռացել են կայսրութիւնների կործանման եւ ներքին խժոժութիւնների դէպքում:

Շատ հայեր անգամ չեն բարձրաձայնում Արցախի կարգավիճակի խնդիրը: Այսօր, թւում է, առաջնահերթ է Արցախի անվտանգութիւնը, այն հայկական պահելը, բնակչութեան թուաքանակի պահպանումն ու աւելացումը: Կարող ենք մենք ապահովել Արցախի ֆիզիքական անվտանգութիւնը, եթէ անգամ այն անկախ լինի: Մենք՝ Հայաստանը, չկարողացանք դիմակայել ատրպեյջանական հինգ-հոգանոց խմբերին, որոնք շաբաթներ առաջ դրօշները պարզած՝ յայտնուեցին Սոթքում, Որոտանում եւ Շուշուիում:

Հարիւրամեակների ընթացքում Արցախը մաս է կազմել տարբեր օտար տերութիւնների եւ հասել է մինչեւ մեր օրերը բացառապէս մէկ պատճառով՝ Արցախի հայկական հողի վրայ հայ մարդն է ապրել: Հետեւաբար, անկախ կարգավիճակից, այսօր առաջնահերթ է Արցախը հայկական պահելը:

«ՄԻՎԻՆԵԹ»

Ռոբերտ Քոչարեանին Ժամանակ Են Տալիս, Թե՛ Մղում Փակուղի

ԱՐԱՍ ԱՍԱՏՈՒՆԻ

«Իմ քայլը» խմբակցութեան հետ վարչապետ Փաշինեանի հանդիպմանը արձանագրուել է, որ չկայ արտահերթ ընտրութեան հանրային պահանջ, եւ մեծամասնութիւնը շարունակում է աշակցել Փաշինեանի հրապարակած ճանապարհային քարտեզին, որ նա հանրութեանը ներկայացրել էր երկրի յետպատերազմեան վերականգնման խնդրի համատեքստում: Այդ քարտեզը ժամանակային կտրուածքով կազմուած էր մինչեւ Յունիս: Ըստ այդմ, «Իմ քայլի» եւ Փաշինեանի հանդիպման արձանագրումից հնարաւոր է եզրակացնել, որ այս պահին կառավարող մեծամասնութիւնն ակնարկում է, որ առնուազն մինչեւ Յունիս մտադիր չէ նախաձեռնել արտահերթ ընտրութեան տանող գործընթաց:

Ասել, թէ մեծամասնութիւնն ընդհանրապէս հրաժարուած է արտահերթ ընտրութեան մտքից, թերեւս հնարաւոր չէ, առնուազն քանի դեռ չի հնչել ուղիղ այդպիսի յայտարարութիւն: Միեւնոյն ժամանակ, եղած տեղեկութիւնից առնուազն առաջանում է այդ հար-

ցը՝ մեծամասնութիւնը հրաժարուած է այդ մտադրութիւնից ընդհանրապէս, թէ՛ ակնարկում, որ արտահերթ ընտրութիւն մինչեւ Յունիս սպասել պէտք չէ:

Միեւնոյն ժամանակ յատկանշական է, որ «Իմ քայլից» եկած ազդակը հնչում է արտահերթ ընտրութեան մասին Ռոբերտ Քոչարեանի յայտարարութեան, այսպէս ասած՝ 17-ի «վեցեակի» միջեւ այդ հարցի շուրջ հակասական եւ բուռն քննարկումների, ինչպէս նաեւ Ռոբերտ Քոչարեանի՝ Մոսկուա այցի ֆոնին, որտեղից նա յայտարարեց մեծ քաղաքականութիւն վերադարձի մասին՝ խորհրդարանի ընտրութեանը մասնակցութեան եւ, այսպէս ասած, երկրորդ բեւեռի հեռանկարի համատեքստում:

Դրան զուգահեռ, յատկանշական է եւ այն, որ 17-ը յայտարարեց Փետրուարի 20-ից անհնազանդութեան, բողոքի ակցիաները ամբողջ ծաւալով սկսելու մասին: Արդեօք Փաշինեանն էլ ի պատասխան յայտարարում է, որ եթէ 17-ը համաձայն չէ փողոցում գործընթացները տեղափոխել ընտրատեղամաս, ապա իր համար ընդհանրապէս կորու՞ծ է արտահերթ ընտրութեան մոտիւցիան:

Պէտք է նկատել, որ վարչապետ Փաշինեանի համար արտահերթ ընտրութիւնը որքան, այսպէս ասած, հանրային վստահութիւնը չափելու միջոց է, կարելոր միջոց չետապայ կառավարում իրականացնելու տեսանկիւնից, նոյնքան էլ անհրաժեշտ միջոց է քաղաքական իրավիճակի կայունացման եւ նուազագոյն փոխհամաձայնութեան համատեքստում: Եթէ արմատական ընդդիմութիւնը գնում է ոչ թէ ընտրական, այլ փողոցային գործընթացի ճանապարհով, ապա ընտրութեան իմաստն իշխանութեան համար իսկապէս յայտնուած է քաղաքական նպատակայարմարութեան հարցականի տակ:

Սրան էլ զուգահեռ՝ «Իմ քայլի» եւ Փաշինեանի հանդիպման արձանագրումը ըստ էութեան հանգում է նրան, որ կառավարող ուժը արմատական ընդդիմութեանը ստիպում է աւելի աշխոյժ լինել փողոցում: Արդեօ՞ք պատճառն այն է, որ անցնող երկու-երեք ամիսներին փողոցում այդ ընդդիմութիւնը չստացաւ այնպիսի աջակցութիւն, որը թոյլ կը տար էապես փոխել քաղաքական վիճակը եւ,

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԴՆԱՍԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՆՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
ՎԱՐԷ ԱՋԱՊԱՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

«Ռոպերթ Քոչարեանը Երբ Նախագահ էր, Այդ Ժամանակ Ալ Չէր Կարողացած Ընտրութիւններուն Յաղթել»։ Ալէն Սիմոնեան

«Մենք, լինելով իշխանութիւն, չենք կարող քաղաքական դաշտում ընկնել, բոլորին համոզել, որ եկէք գնանք ընտրութիւնները»։ Այս մասին Ազգային ժողովէն ներս լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին նշած է Աժ փոխօսանակ Ալէն Սիմոնեան։

Աժ փոխօսանակ Ալէն Սիմոնեան

«Մենք առաջարկը արել ենք, ընդդիմութիւնը չի արձագանգում, ընդդիմութիւնն ինչ որ տարբեր իրարամերժ բաներից է խօսում, ինքն իրեն հակասում, մինչդեռ մարդիկ մեզ ասում են՝ ձեզ ընտրել ենք, գնացէք, աշխատէք, յետոյ պարզ կը լինի», - պնդած է Սիմոնեան եւ աւելցուցած, որ ընտրութիւնները կ'ընեն հանրութեան համար, իսկ ԲՀԿ-ն ու ԼՀԿ-ն կը ներկայացնեն հանրութիւնը։

«Մարդիկ ասում են թաւիշը վերացրէք, մենք ամէն ինչ անում ենք, որ օրէնքը գործի խստագոյնս, թաւիշ չի լինելու այլեւս։ Մարդիկ ասում են թաւիշը վերացրէք, երկիրը կարգի բերէք, մենք ձեզ ընտրել ենք, հիմա գնանք, ասենք մի հատ էլ աներից դուրս եկէք, գնացէք մեզ ընտրէ՞ք»։

«Ա1»-ի աջ դիտարկման, թէ ընդդիմութիւնը կ'ըսէ, որ վարչապետը թող հրաժարականը տայ, երկու անգամ վարչապետ չընտրուի եւ տեղի ունենայ արտահերթ ընտրութիւններ, ի՞նչ է մտավախութիւնը, Սիմոնեան արձագանգեց։

««Իմ քայլը» խմբակցութիւնում վարչապետի հրաժարականի հարց կանգնած չէ, որ «Իմ քայլը» խմբակցութիւնը որոշի, որ վարչապետը պէտք է հրաժարական տայ»։

Ինչ կը վերաբերի քննադատութիւններուն, թէ իշխանութիւնը վախցաւ Ռոպերթ Քոչարեանի գործուն քաղաքականութիւն մտնելէն եւ հրաժարեցաւ արտահերթ ընտրութիւններու գաղափարէն, Սիմոնեան նախ հեզնեց, թէ շատ, ահաւոր վախցած են, ապա աւելցուց։

«Ռոպերթ Քոչարեանը, երբ նախագահի պաշտօնն էր զբաղեցնում, էդ ժամանակ էլ չէր կարողա-

ցել ընտրութիւնները կրի»։

Սիմոնեանի խօսքով՝ ընդդիմութիւնը չ'ուզեր կատարուին արտահերթ ընտրութիւններ, որովհետեւ զիտէ, որ կամ նոյն պատկերը պիտի ըլլայ, կամ չի բացառուիր, որ այդ կուսակցութիւններէն առնուազն մէկը կարող է խորհրդարան յայտնուիլ։

Հարցին, թէ ի՞նչ դիրքորոշում ունի պարիտետային յանձնաժողով ստեղծելու ԼՀԿ-ի առաջարկի վերաբերեալ, Սիմոնեան ըսած է, որ այս փուլին չենք կրնար թոյլ տալ այդ յանձնաժողովի ստեղծման։

«Ունենք ռազմագերիների դեռեւս չլուծուած հարց, գործընթաց, որը դեռ աւարտուած չէ, ես մտավախութիւն ունեմ, որ դա շահարկումների առիթ կարող է դառնալ եւ նոյն բանակցային գործընթացի վրայ կարող է բացասական ազդեցութիւն ունենալ, ինչպէս նաեւ անցեալում եղել են դէպքեր, երբ ներքաղաքական դաշտի ինչ որ գործիչներ չաչտարարութիւններ են արել, որոնք բացասական ազդեցութիւն են ունեցել գործընթացի վրայ»։

Այնուամենայնիւ՝ Սիմոնեան ըսած է՝ պատերազմի հետ կապուած բոլոր հարցերը պէտք է ստանան պատասխաններ եւ այդ կը բխի իշխանութեան շահերէն։

Փաշինեանի Հրաժարականի Հանրային Պահանջ Կայ. Մարուքեան

Ազգային ժողովի «Լուսաւոր Հայաստան» խմբակցութեան ղեկավար՝ Էմմոն Մարուքեան վստահ է, որ արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ տեղի կ'ունենան։ Այս մասին Մարուքեան ըսած է փետրուար 8-ին, խորհրդարանէն ներս լրագրողներու հետ զրոյցի ընթացքին։

«Արտահերթ ընտրութիւնները կը լինեն, ե՞րբ, ո՞նց», - ըսած է Մարուքեան, նշելով, որ իրենք պիտի մասնակցին այդ ընտրութիւններուն։

Անդրադառնալով Փաշինեանի առաջարկած յուշագիրին, Էմմոն Մարուքեան նշած է, որ իր դիրքորոշումը այդ հարցի շուրջ չէ փոխուած։

«Ես չեմ ստորագրելու ոչ մի յուշագիր, թող հրաժարական տայ», - նշած է ԼՀԿ-ի ղեկավարը։

Հայաստանի մէջ «Քորոնա» Ժահրի Դէպքերու Թիւր Աճած Է 123-ով

Հայաստանի մէջ վերջին մէկ օրուայ ընթացքին «Քորոնա» ժահրի դէպքերու թիւը աճած է 123-ով՝ հասնելով 168,300-ի, գրանցուած է հիւանդութեանէն մահուան 3 նոր դէպք։

Փետրուար 9-ին հրապարակած տուեալներուն համաձայն՝ հիւանդութեանէն բուժուածներու թիւը աւելցած է 293-ով եւ հասած 160,169-ի։ Կատարուած է 2,269 հետազոտութիւն, ընդհանուր թիւը հասած է 668 464-ի։

«Քորոնա» ժահրի հիւանդութեանէն մահացածներու ընդհանուր թիւը հասաւ 3126-ի, եւս 784 վարակակիր, ըստ Առողջապահութեան նախարարութեան, մահացած է այլ պատճառներով։

Այսպիսով, COVID-19-էն տուեալ պահուն Հայաստանի մէջ կը բուժուի 4221 մարդ։

Օրակարգի Կրայ Է Ներքին Գործոց Նախարարութեան Ձեւաւորման Հարցը

Օրակարգին վրայ է առաջիկային Ներքին գործոց նախարարութեան (ՆԳՆ) ձեւաւորման գործընթացը, փետրուար 8-ին յայտարարած է վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան՝ Ոստիկանութեան բարեփոխումներու վերաբերեալ խորհրդակցութեան ժամանակ։

Փաշինեան նաեւ ընդգծած է, որ գուզահեռաբար կը մեկնարկէ նաեւ Պարեկային ոստիկանութեան հիմնադրման գործընթացը։

«Մենք բազմիցս ասել ենք, որ դատաիրաւական համակարգի բարեփոխումները մեր այս տարուայ կարեւորագոյն անելիքների մէջ են։ Այդ համաթեքսթում Ոստիկանութեան ոլորտի բարեփոխումները նոյնպէս չափազանց կարեւոր են։ Մեր օրակարգում է առաջիկայում Ներքին գործոց նախարարութեան ձեւաւորման գործընթացը։ Զուգահեռ նաեւ մենք սկսել ենք եւ այս տարի պէտք է շոշափելիօրէն եւ տեսանելի մեկնարկենք Պարեկային ոստիկանութեան հիմնադրումը Հայաստանի Հանրապետութիւնում։ Գործընթացն արդէն սկսուած է, եւ մենք այսօր պէտք է քննարկենք նաեւ այս համաթեքսթում, թէ ինչ հրատապ անելիքներ կան, որպէսզի ծրագրերը, որ պատերազմի պատճառով մի փոքր յետաձգուել էր, աւելի չյետաձգուի, եւ մենք այս տարի կարողանանք ինչպէս ծրագրուած է իրագործել այդ նախագիծը», - նշած է Փաշինեան։

Ըստ վարչապետի գրասենեակին,

Փաշինեանին զեկուցուած են Պարեկային ծառայութեան ստեղծման ուղղութեամբ կատարուած աշխատանքներուն, նաեւ ընդունելութեան արդիւնքները։ Մանրամասնութիւններ ներկայացուած են կրթական դասընթացքի վերաբերեալ, որ, պատերազմով պայմանաւորուած, փոքր յետաձգուածով մը, մեկնարկած է 2021 թուականի Յունուար 18-ին եւ պիտի տեւէ 5 ամիս։ Ընտրուած դասախօսական կազմը կատարած է վերապատրաստում։ Ներկայիս Ոստիկանութեան կրթահամալիրէն ներս ուսուցման ծրագիրը ընթացքի մէջ է, որու ծիրէն ներս կ'իրագործուին մարտավարական, կրակային պատրաստականութեան, առաջնորդութեան եւ այլ դասեր։ Վերապատրաստման դասընթաց պիտի կատարուի նաեւ ՊԾ ղեկավար կազմի համար։

Զեկուցուած է Մառաշուտեան արտաքին տեսքի ապահովման միջազգային չափանիշներուն համապատասխան նոր համազգեստի, նոր սարքաւորումներով եւ շատուկ միջոցներով յազդեցուածութեան, նոր ինքնաշարժներու ձեռքբերման, ինչպէս նաեւ անհրաժեշտ շէնքային պայմաններով ապահովման աշխատանքներու եւ անմիջական կառավարման կեդրոնի շինարարութեան ընթացքի մասին։

Սրահրդակցութեան ընթացքին քննարկուած է նաեւ Ներքին գործոց նախարարութեան կառուցուածքի նախնական օրինակը։

Ազգային Ժողովը Մտադիր Է Արգիլել 3-դուրսները Անանուն Աղբիւրներ

Ազգային ժողովի «Իմ քայլը» խմբակցութեան պատգամաւոր՝ Արթուր Յովհաննիսեան լրագրողներու հետ ձեպագրոյցի ընթացքին անդրադարձաւ խմբակցութեան պատգամաւորներու հեղինակած «Ձանգուածային լրատուութեան մասին» օրէնքի մէջ փոփոխութիւններ կատարելու նախագիծին։ «Նախագիծը մեր գնահատմամբ օգնելու է տարանջատելու բարեխիղճ լրագրողներին, բարեխիղճ լրատուական գործունէութիւն իրականացնող կազմակերպութիւններին անհատ կազմակերպութիւններին, որոնք այսօր երբեմն աւելի յայտնի են, քան հենց բուն լրատուական գործունէութիւն ունեցող կազմակերպութիւնները», - ըսաւ Արթուր Յովհաննիսեան։

Ըստ Յովհաննիսեանին՝ լրատուական դաշտը պէտք է մաքրել ոչ լրագրողական կազմակերպութիւններէն, որոնք շարք մը խնդիրներ կ'առաջացնեն բարեխիղճ լրատու-

թեամբ զբաղողներուն համար։ «Ի՞նչ է տեղի ունենում այսօր Հայաստանում։ Կան լրատուական գործունէութեամբ զբաղուող կազմակերպութիւններ, որոնք նոյնականացուած են, մարդիկ ճանաչում են, ունեն խմբագրակազմ, առաւօտից երեկոյ քրտնաջան աշխատանք են կատարում, որ հանրութեանը ներկայացնեն հաւաստի տեղեկութիւններ։ Եւ յանկարծ այդ ամբողջ աշխատանքին գուզահեռ, յայտնուում են, օրինակ, թէյեկրամեան ալիքներ, դիմատետրի էջեր, որոնք որեւէ տիպի աշխատանք չկատարելով՝ առաջացնում են տեղեկատուութիւն, յետոյ այդ տեղեկատուութիւնը յայտնուում է իրական լրատուամիջոցների էջերին։ Եւ այդպիսով իրական լրատուամիջոցները սկսում են փաստացի գովազդել աղբիւրների, որոնց ծագումնաբանութեան մասին մեզանից որեւէ մէկը տեղեկութիւն չունի», - ըսաւ Յովհաննիսեան։

Լիլիթ Մակունց Անդրադարձաւ Արտագաղթի Մասին Մեկնաբանութիւններուն

Ազգային ժողովի «Իմ քայլը» խմբակցութեան ղեկավար՝ Լիլիթ Մակունց Աժ արտահերթ նիստին անդրադարձաւ արտագաղթի մասին մեկնաբանութիւններուն։ Ան ընդդիմութեան ելոյթները բացառուելու որակեց՝ նշելով, որ անով տագնապ կը փորձեն հաղորդել հասարակութեան։

«Ինչ վերաբերում է այս օրերին, երբ սահմանն արդէն բացուել է, Հայաստանից հեռացողներ կան, ուզում եմ յիշեցնել, որ մէկ տարի շարունակ ՀՀ շատ քաղաքացիներ, ինչպէս նաեւ Ռուսաստանում մշտական բնակիչիւն ունեցող անձինք, եւ ոչ միայն ՌԴ-ում, սպասում էին, որպէսզի սահմանները բացուեն, որպէսզի իրենք վերադառնան թէ իրենց աշխատանքին, թէ վերամիաւորուեն իրենց ընտանիքներին հետ։ Եւ ի գիտութիւն՝ ՀՀ-ից, այո, կան մարդիկ, ովքեր գնում են, նաեւ իմ նշած նպատակներով, բայց նաեւ այդ ինքնաթիւնները դատարկ չեն վերադառնում», - ըսաւ Մակունց։

ԼՈՒՐԵՐ

Արցախի Անվտանգութեան Խորհուրդը Քննարկած Է ԱՅ Վերահսկողութենէն Դուրս Մնացած Շրջաններու Խնդիրները

Արցախի Հանրապետութեան նախագահ՝ Արայիկ Յարութիւնեանի նախագահութեամբ՝ Փետրուար 8-ին նիստ գումարած է Անվտանգութեան խորհուրդը ընդլայնուած կազմով:

Ինչպէս տեղեկացուցին Արցախի Հանրապետութեան նախագահի աշխատակազմի տեղեկատուութեան գլխաւոր վարչութիւնէն, օրակարգին ներառուած հարցերը կը վերաբերէին յետ պատերազմեան իրողութիւններուն, Արցախի Հանրապետութեան անվտանգութեան ապահովման հարցերէն մինչեւ Արցախի իշխանութեան վերահսկողութենէն դուրս մնացած շրջաններու եւ անոնց բնակիչներու խնդիրներ:

Չեկուցումներով հանդէս եկած են Անվտանգութեան խորհուրդի քարտուղար՝ Վիթալի Բալասանեան, Տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցումներու նախարար՝ Հայկ Խանուսեան, քաղաքաշինութեան նախարար՝ Արամ Սարգսեան:

Անվտանգութեան խորհուրդը գեկուցումներու հիման վրայ լրացուցիչ քննարկումներ կը ծաւալէ եւ առաջարկութիւններով կը դիմէ գործադիր եւ օրէնսդիր իշխանու-

թեան մարմիններուն:

Նախագահ՝ Արայիկ Յարութիւնեան տեղեկացուցած է, որ այսուհետ Անվտանգութեան խորհուրդը նիստերու պիտի հրաւիրէ աւելի յաճախակի՝ ըստ նախօրօք յայտնի օրակարգին, իսկ հրատապ հարցերու պարագային՝ ըստ անհրաժեշտութեան:

Արցախի Սեչ Խոշոր Ենթակառուցումաճրային Նախագիծեր

Հայաստանի վարչապետ՝ Նիկոլ Փաշինեանի ու Արցախի նախագահ՝ Արայիկ Յարութիւնեանի գլխաւորութեամբ տեղի ունեցած է խորհրդակցութիւն Արցախի մէջ իրագործուելիք խոշոր ենթակառուցումաճրային նախագիծերու վերաբերեալ, դիմատետրի իր էջին վրայ գրած է վարչապետի խօսնակ՝ Մանէ Գեորգեան:

Խորհրդակցութեան մասնակցած են Հայաստանի կառավարութեան պատասխանատու գերատեսչութիւններու ղեկավարները:

Նախանշուած են յառաջիկայ ծրագիրները, անոնց ուղղուելիք ֆինանսական յատկացումները եւ հետագայ քայլերը:

Քրասնոտարի Հայ Համայնքը Համաձայն Չէ Արա Աբրահամեանի Հետ

Ռուսաստանի հայերու միութեան նախագահ՝ Արա Աբրահամեան պարբերաբար յայտարարութիւններով հանդէս կու գայ Ռուսաստանի հայերու միութեան անունով, պահանջելով Նիկոլ Փաշինեանի եւ կառավարութեան հրաժարականը: Այս յայտարարութեան հետ համաձայն չեն Ռուսաստանի տարբեր հայկական կառուցներ: Անոնք կը գտնեն, որ Արա Աբրահամեան իրաւունք չունի նման յայտարարութիւններով հանդէս գալու: Քրասնոտարի երկրամասի հայ մշակութային ինքնավարութիւնը յայտարարած է, որ համաձայն չէ Արա Աբրահամեանի յայտարարութեան հետ:

Ռուսաստանի հայերու միութեան նախագահ՝ Արա Աբրահամեան

է, որոնց բնոյթը ոչ մէկ ընդհանուր բան ունի կազմակերպութեան կանոնադրութեան ու նպատակներուն հետ: Անոր խօսքերով՝ Հայաստանի ու Արցախի ներքաղաքական կեանքին վերաբերող հարցերը ոչ մէկ կապ ունին կազմակերպութեան նպատակներուն հետ: «Անկախ մեր քաղաքական հայեացքներէն ու համակրութիւններէն, Քրասնոտարի երկրամասի հայկական ազգային-մշակութային ինքնավարութեան ներկայացուցիչներն իրենց թոյլ չեն տուել անել քաղաքական բնոյթի յայտարարութիւններ: Մենք համարում ենք, որ Հայաստանի ու Արցախի կեանքին, ինչպէս նաեւ Ռուսաստանի արտաքին քաղաքական գործունէութեանը վերաբերող քաղաքական գործընթացները մասին յայտարարութիւնները պէտք է քննարկուեն հաւաքական ձեւով՝ հաշուի առնելով միութեան անդամների կարիքները՝ նախքան կազմակերպութեան ղեկավարը հրապարակային նման յայտարարութիւններ կ'անի», - ընդգծած է Մինոսեան:

«Որքան կարողանում ենք՝ օգնում ենք հայրենիքին, նեցուկ լինում, հայրենիքը մեզ համար հայրենիք է՝ անկախ նրանից՝ ով է ղեկավարը, մենք որեւէ իրաւունք չենք վերապահում քաղաքական գործչի մասին կարծիք յայտնել, մենք քաղաքականութիւնից դուրս ենք, մենք փրոհայկական (հայամէտ) ենք», - ըսած է Քրասնոտարի երկրամասի հայ մշակութային ինքնավարութեան կրթութեան բաժնի ղեկավար՝ Երազիկ Յարութիւնեան:

Ան նշած է, որ կողմ չեն, որ որեւէ մէկը այստեղէն քաղաքական նկրտումներ ունենայ եւ ինչ որ բաներ թելադրէ հայրենիքին:

«Մենք ո'չ լեւոնական ենք, ո'չ նիկոլական, ո'չ քոչարեանական, մենք այստեղ ինչով կարող ենք՝ օգնում ենք, մենք զբաղուած ենք կրթութեամբ, մշակութամբ», - աւելցուց Յարութիւնեան:

«Կարողացել Ենք Պահպանել Տնտեսական Կայունութիւնը». Փաշինեան

Տնտեսութեան նախարարութենէն ներս տեղի կ'ունենայ խորհրդակցութիւն՝ Փաշինեանի մասնակցութեամբ

«Քորոնա» ժահրին աւելացած պատերազմի ամենամեծ մարտահրաւէրը մաքրոտնտեսական փլուզումն էր», դիմատետրի իր էջին վրայ գրած է վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան՝ տեղեկացնելով, որ այսօր՝ Փետրուար 9-ին խորհրդակցութիւն ունեցած է Տնտեսութեան նախարարութենէն ներս:

Վարչապետը արձանագրած է, թէ կարողացած են պահպանել մաքրոտնտեսական կայունութիւնը, որով միջազգային ճանաչումը եւրոպական պարտատոմսերու աճող թողարկումն էր:

«Ամենատեսանելի եւ շօշափելի զնահատականն համակարգային ներդրողների մօտեցումն է, երբ երկրին, կառավարութեանը վստահում են իրենց ներդրումները: Ի վերջոյ, սա վստահութեան կարեւոր ցուցիչ է: Այս թողարկումը յաջողուց իրականացնել Հայաստանի պատմութեան համար ամենացածր տոկոսադրոյքով: Սա նշանակում է, որ համակարգային ներդրողները հաւատում են Հայաստանի առաջին հերթին տնտե-

սական, հասկանալիորէն նաեւ քաղաքական ապագային», - գրած է վարչապետը:

Օրերս կառավարութիւնը 750 միլիոն տոլարի պարտատոմսեր՝ եւրոպոստեր թողարկած է միջազգային ֆինանսական շուկայէն ներս, Հայաստանի համար աննախադէպ ցած՝ 3,8 տոկոս տոկոսադրոյքով:

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան ըսած է, որ պարտատոմսերու այս թողարկումը արտահերթ չէր, նախատեսուած է 2021 թուականի պետական պիւտճէի բացը՝ պակասուրդը ֆինանսաւորելու գործիք:

2020 թուականի Դեկտեմբերի վերջի դրութեամբ, Հայաստանի պետական պարտքը կազմած էր 7 միլիարդ 968,5 միլիոն տոլար, կամ մէկ տարուայ ընթացքին այդ պարտքը աւելցած է 647,2 միլիոն տոլարով: Նոյն 2021 թուականի պետական պիւտճէի կանխատեսմամբ, այս տարուայ վերջին Հայաստանի պետական պարտքը կը կազմէ 9 միլիարդ 35 միլիոն տոլար:

Մուտք Կը Գործուի Վտանգաւոր Տարածքներ

Շարունակուած էջ 1-էն

Են բարձր պաշտօններ: Նախքան այդ, մօտաւորապէս նման դիրքորոշումով հանդէս եկաւ նաեւ Ռուսիոյ Քոչարեանը:

Հայաստանի քաղաքական թատերաբեմին վրայ միշտ ալ գտնուած են Ռուսամէտ քաղաքական գործիչներ եւ կուսակցութիւններ: Պատերազմէն ասդին սակայն, մրցավազք մը սկսած է Մոսկուային իրենց ծառայութիւնները առաջարկողներուն միջեւ, յուսալով իրականացնել Քրեմլինի մօտ եղող շրջանակներու աջակցութիւնը:

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութիւնը պատմականօրէն եղած է Ռուսաստանի հետ սերտ յարաբերութիւններու կողմնակից: Եօթնասուն տարի մենք կանգնած ենք խորհրդային Հայաստանի կողքին, անոր մէջ տեսնելով Հայ ժողովուրդի ապահովութեան ու զարգացման երաշխիքը: Սակայն, խորհրդային Միութեան կազմալուծումէն եւ

Հայկական երրորդ Հանրապետութեան գոյառումէն 30 տարիներ ետք, մէկ ուրիշ պետութեան հետ միաւորուելու գաղափարի քաղաքականօրէն կը գտնենք անընդունելի: Ռուսաստանի հետ ունինք դաշնակցային յարաբերութիւններ՝ բազմաթիւ բնագաւառներէ ներս, որոնք պէտք է պահպանուին ու զարգանան յօգուտ երկու երկիրներու շահերուն: Անկէ անդէն երթալը կը նշանակէ հարուածել Հայաստանի ինքնիշխանութեան ու անոր ժողովուրդի անկախ ապրելու իրաւունքին:

Քաղաքական տարակարծութիւններն ու իշխանութեան ձգտումը բնական երեւոյթներ են, սակայն մնալով պայքարի ընդունելի սահմաններուն մէջ: Արցախի ներկայ իրավիճակը շահարկելու եւ կամ Հայաստանի ինքնիշխանութիւնը սակարկելու փորձերը կիման այդ սահմաններէն դուրս ու մենք կը մտնենք վտանգաւոր ու սակնապատ տարածքներ, որոնք կրնան պայթիլ մեր բոլորի ոտքերուն տակ:

«ՄԱՍԻՍ»

Հայաստանի Մշտական Բնակչության Թիւր Աւելցած Է Սօս Հինգ Հազարով

Այս տարուայ Յունուար 1-ի դրութեամբ՝ Հայաստանի մշտական բնակչութեան թիւը կազմած է 2 մլն 964.1 հազար: Նախորդ տարուայ Յունուար 1-ի դրութեամբ այս տարուայ նոյն ժամանակահատուածին ՀՀ մշտական բնակչութեան թիւը աւելցած է 4.4 հազարով:

ՀՀ վիճակագրական կոմիտէն Փետրուար 5-ին հրատարակած է ցուցանիշներ, ըստ որում՝ մշտական բնակչութեան թիւը 2018-ին նուազած էր 7.4 հազարով, 2019-ին՝ 5.6 հազարով, իսկ 2020-ին աւելցած է 4.4 հազարով:

Հայաստանի քաղաքային բնակավայրերուն մէջ Յունուար մէկի դրութեամբ՝ կ'ապրի 1 միլիոն 896.2 հազար մարդ, իսկ գիւղական բնակավայրերը՝ 1 միլիոն 067.9 հազար մարդ: Ներառեալ՝ Երեւան կը բնակի 1 միլիոն 092.0 հազար մարդ:

Հայաստանի մշտական բնակչութեան միջին տարիքը 2020 թուականի տարեկան դրութեամբ կազմած է 36.9 (2019-ին՝ 36.7) տարի: Կանայք աւելի երկար կեանքի տեւողութիւն ունին Հայաստանի մէջ, քան տղամարդիկ: Տղամարդկանց համար միջին տարիքը 34.8 է, իսկ կանանց համար՝ 38.8:

Գաղթի մնացորդը դրական է 2020-ին Հայաստանի գաղթի մնացորդը դրական է՝ հաւանաբար պայմանաւորուած փակ սահմաններով:

ներով: Գաղթի մնացորդը 3.3 հազար կազմած է: Համեմատութեան համար նշենք, որ 2019-ին գաղթի մնացորդը կազմած էր -15.4 հազար, իսկ 2018-ին՝ -18.2 հազար:

Մահերու թիւը աճած է, բնական յաւելածը՝ նուազած

Ասոր գուգահեռ, 2020-ին երկրին մէջ հապէս նուազած է բնական յաւելածը: Եթէ 2018-ին բնական յաւելածը կազմած էր 10.8 տոկոս, 2019-ին՝ 9.8 տոկոս, ապա 2020-ին այն կազմած է ընդամենը 1.1 տոկոս:

2020-ին, ծնածներու թիւը կազմած է 36 448, իսկ մահացածներու թիւը՝ 35 371: 2019-ի համեմատ 2020-ին մահերու թիւը Հայաստանի մէջ հապէս աճած է՝ 35.1 տոկոսով: Նոյն ժամանակահատուածին ծնունդները աճած են ընդամենը 1.1 տոկոսով:

2020-ի Յունուար-Դեկտեմբերին բնակչութեան կենսունակութեան գործակիցը՝ ծնածներու եւ մահացութեան դէպքերու յարաբերակցութիւնը, կազմած է 103.0%, 2019-ի նոյն ժամանակաշրջանի 137.6 %-ի համեմատ:

2020-ի Յունուար-Դեկտեմբերին գրանցուած 1 000 մովսէնութիւններու համեմատ արձանագրուած է մովսէնալուծութեան 259 դէպք՝ 2019-ի Յունուար-Դեկտեմբերին արձանագրուած 249-ի համեմատ:

Հոլանտայի խորհրդարանը Կոչ Ըրած Է

Շարունակուած էջ 1-էն

կերպով կամ կը խօսի «սարսափելի իրադարձութիւններու» մասին՝ այսպիսով խուսափելով ճշմարտութենէն, որ այս ծրագրուած եւ կանխամտածուած ցեղասպանութիւն էր», - Փետրուար 9-ին Ներկայացուցիչներու Պալատին ներս յայտարարած է «Քրիստոնէական Միութիւն» կուսակցութեան պատգամաւոր Եոնի Ֆորտեւինտ:

Ունենալով խորհրդարանական շարք մը այլ կուսակցութիւններու աջակցութիւնը եւ՝ պատգամաւորը կառավարութեան նման մօտեցումը այս հարցին «անհեթեթութիւն» անուանած է: Ան նաեւ յայտարարած է, թէ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումը միայն անցեալի մասին չէ:

«Անցեալ տարի էրտողանի թուրքիոյ կողմէն սպառնացող վտանգը առաւել իրական դարձաւ, երբ Ատրպէյճան գրոհեց Լեռնային Ղարաբաղ, նաեւ յարձակման ենթարկուեցաւ Հայաստանը: Էրտողան աջակցեցաւ Ատրպէյճանի ղեկավարի այդ կոիւրի՝ թէ՛ խօսքով եւ թէ՛ զէնքով: Նոյնիսկ հիմա՝ աւելի քան 100 տարի անց, հայերու ահը թրքական սպառնալիքէն իրատեսական է», - յայտարարած է Ֆորտեւինտ:

Հոլանտահայ կազմակերպութիւններու դաշնութիւնը յայտարարութիւն տարածած է, ուր յոյս յայտնած է, որ կառավարութիւնը չ'անտեսէ այս կոչը եւ իրագործէ զայն: «Այս գաղափարը չափազանց կարեւոր է՝ հաշուի առնելով ներ-

կայի իրավիճակը, երբ Լեռնային Ղարաբաղի պատերազմի ժամանակ իսկ Genocide Watch-ը նախագրութեան մասին, իսկ պատերազմէն յետոյ եւ՝ թուրքիան, եւ՝ Ատրպէյճանը թշնամական դիրքորոշում որդեգրած են Հայաստանի նկատմամբ», - ըսուած է յայտարարութեան մէջ:

Հոլանտայի խորհրդարանը Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանաչած է 2018 թուականին՝ «Քրիստոնէական Միութիւն» կուսակցութեան նախաձեռնութեամբ:

Նոյն թուականին՝ Հայոց ցեղասպանութեան 103-րդ տարելիցին, առաջին անգամ Հոլանտայի կառավարութիւնը Ապրիլ 24-ին ներկայացուցիչ ուղարկած էր Երեւան՝ մասնակցելու չիշատակի արարողութեան:

Ռազմական նոյն դաշինքի՝ ՆԱԹՕ-ի անդամ թուրքիոյ եւ Հոլանտայի միջեւ յարաբերութիւնները լարուեցան 2017 թուականին, երբ թուրքիոյ սահմանադրական փոփոխութիւններու հանրաքուէէն առաջ Հոլանտան արգիլած էր թուրք պաշտօնեաներուն նախընտրական քարոզչութիւն կատարել տեղւոյն թրքական համայնքին մէջ:

2020 թուականի սկիզբին Հայաստանի եւ Հոլանտայի արտաքին գերատեսչութիւնները յայտարարած էին երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները խորացնելու մտադրութեան մասին: Նոյն տարուայ Սեպտեմբերին Երեւանի մէջ բացուեցաւ Հայաստանի մօտ Հոլանտայի դեսպանատունը:

Հայկական Հարուածային Անօդաչու Սարքերը Կ'անցնին Պետական Փորձարկումներ. Նախարար Արշակեան

Հայկական արտադրութեան հարուածային անօդաչու սարքերը արդէն կ'անցնին պետական փորձարկումներ, եւ յաջող աւարտէն յետոյ կը սկսի անոնց արտադրութիւնը, այսօր՝ Փետրուար 9-ին լրագրողներու հետ հանդիպան ընթացքին յայտարարեց Բարձր արհեստագիտական արդիւնաբերութեան նախարար՝ Յակոբ Արշակեան, որու ղեկավարման ներքոյ է նաեւ Ռազմարդիւնաբերութեան պետական կոմիտէն:

Նախարարի խօսքով, հետախուզական նշանակութեան անօդաչու սարքերու հերթական արտադրութիւնը Հայաստանի մէջ սկսած է միայն 2020 թուականին, անոնք կիրառուած են նաեւ 44-օրեայ պատերազմի ընթացքին եւ իրենք իրենց լաւ դրսեւորած են՝ արժանանալով զինուած ուժերու դրական գնահատականին. - «Հետախուզական անօդաչուների մասով արդէն իսկ ասուել է՝ փորձարկուել եւ արտադրական հնարաւորութիւններ կան: Հարուածայինի մասով պետական փորձարկումները որոշ դէպքերում արդէն անցնում են, այս փուլում են: Երբ կ'անցնենք ռազմական փորձարկումներ, սերիական կը գնան: Այսինքն՝ այն միջոցները, որոնք որ տրամադրուած են եղել մեր Ձինուած ուժերին, դրանք կիրառուել են: Յատկապէս հետախուզական ուղղութեամբ»:

Արշակեանի խօսքով, եթէ ռազմարդունաբերական համալրում մշակումներու եւ փորձական գնումներու համար պետական պիւտճէէն 2017-ին յատկացուած էր 1,6 միլիարդ դրամ, 2018-ին՝ 2,4 միլիարդ, 2019-ին՝ 3,8 միլիարդ, 2020-ին՝ 6,7 միլիարդ, ապա այս տարի յատկացուած է 4,6 միլիարդ դրամ. - «Միանշանակ ապագայի սարքաւորումները չեն սահմանափակուելու առնուազն անօդաչու սարքերով: Դրանք են՝ ռոպոթացուած համակարգեր, տեսալուսաձագագայթային միջոցներ, էլեկտրոնային խոցման միջոցներ... Արհեստական բանականութեան կիրառումը պաշտպանական ոլորտում շատ աւելի է ահազանում, եւ հենց էլ նոյն անօդաչու թռչող սարքերը առանց էս ալիորիթմերի, կարելի է ասել, որ պիտանի չեն: Այդ ուղղութեամբ նոյնպէս զարգացումներ կան: Հիմա արդէն կարող են մի փոքր չակերտներ բացել. հայկական խոցող անօդաչուների դէպքում փորձնական կիրառման մէջ արդէն իսկ կիրառուել են արհեստական բանականութեան ալիորիթմեր հենց կառուցների ճանաչման, դրանց թիրախաւորման համար: Ինչ է դատարիս: Տարիս է այն, որ դու յետադարձ կապի կարիք չունես կառավարման համար, որովհետեւ էլ կապի միջոցը նոյնպէս հնարա-

Բարձր արհեստագիտական արդիւնաբերութեան նախարար՝ Յակոբ Արշակեան

ւոր է արձանագրել տարբեր սարքերի միջոցով: Այսինքն՝ մէկ ուղղութեամբ կիրառման դէպքում ինքը ինքնուրոյն կողմնորոշուում եւ գնում-գտնում է թիրախը»:

Ըստ նախարարին, սպառազինութեան ցանկացած նոր տեսակ, որ մուտք կը գործէ Ձինուած ուժեր, կ'անցնի հաստատութեան անցման բաւական լուրջ փուլ, եւ ժամանակ հարկաւոր է, որպէսզի զինուած ուժերը կարողանան զայն արդիւնաւէտ ձեւով կիրառել. - «Դու կարող ես զինուած լինել աշխարհի ամենագերժամանակակից միջոցներով, բայց չկարողանաս դա կառավարես եւ արդիւնքում պարտուես պատերազմում: Էն, ինչ որ տեսանք մենք Արցախեան պատերազմ դէպքում, մեր հակառակորդը իր կառավարման համար լայնօրէն ներգրաւեց թուրքական զինուած ուժերը թէ՛ անօդաչուների մասով, թէ՛ գործերի կառավարման մասով: Այսինքն՝ էնպէս չի, որ դուք ունէք զինատեսակ եւ այսօր տարաք եւ կիրառեցիք: Դրա համար յատուկ գործեր են ստեղծուում, յատուկ ստորաբաժանումներ են ստեղծուում, կիրառման հմտութիւններ են սովորեցուում, վերապատրաստումներ են անցկացուում, եւ դա լրջագոյն գործընթաց է: Այո, էլ գործընթացը սկսուած է մեծ թափով, այո, եւ դա պէտք է շարունակութիւն ունենայ՝ բարելաւելով մեր պաշտպանութեան Ձինուած ուժերը»:

Յակոբ Արշակեանի հաղորդմամբ, հրետանիի ու ականաներու արկերու, նւնակներու հայկական Ձինուած ուժերու պահանջարկը այս տարուանէն ամբողջովին կ'արտադրուի Հայաստան: Ռազմարդիւնաբերութեան պետական կոմիտէի նպատակն է աստիճանաբար ընդլայնել պահանջուող սպառազինութեան, ռազմամթերքի հայաստանեան արտադրութիւնը, որպէսզի զինուած ուժերու համալրումը արտասահմանէն հնարաւորինս քիչ կախուած ըլլայ:

Ռոբերտ Քոչարեանին ժամանա՞հ

Շարունակուած էջ 2-էն

առաւել եւս, պարտադրել վարչապետի հրաժարական:

Եւ ըստ այդմ՝ կառավարող ուժը մղում է արմատական ընդդիմութեանը մի դաշտ, որտեղ այն արդէն իսկ մատնուել է անյաջողութեան: Ըստ այդմ՝ մղում է ընտրութիւնից առաջ աւելի մաշ-

ուելու, թէ՞ վերախմբաւորուելու եւ ներքին տարաձայնութիւնները կարգաւորելու՝ ընտրական պրոցեսից առաջ, այն այսպէս ասած՝ երկբեւեռ տրամաբանութեան հեռանկարի համատեքստում, որի մասին Ռոբերտ Քոչարեանն էր ակնարկել Ռուսաստանում «Սպուտնիկին» տուած հարցազրոյցում: «ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

Տնտեսական Ֆրանսայի Թանգարանները Սնանկացումի Ենթակալ

Քովիտ 19-ի պատճառով համաշխարհային մակարդակի վրայ մեծ ցնցումներու ենթարկուած են տնտեսական կարեւոր հաստատութիւններ: Այս կապակցութեամբ Ֆրանսայի թանգարաններու ղեկավարները ասագանդ հնչեցուցած են: Այս առթիւ նշենք որ Փարիզի հռչակաւոր Լուվրի թանգարանն ու Վերսայլի պալատը քորոնաժահրի համավարակի սահմանափակումներու պատճառով, կրնան սնանկանալ: Ներկայ դրութեամբ Լուվրը ամէն ամիս կը կորսնցնէ 10 միլիոն եւրօ: Իսկ Վերսայլի պալատն անցեալ տարի կորսնցուց 70 միլիոն եւրօ:

Այս առթիւ թանգարաններու պատասխանատուները պետութենէն խնդրեցին որ իրենք եւս արտօնուին բաց մնալու այլ խանութներու նման: Քորոնա համավարակի տարածման սկիզբէն ի վեր Ֆրանսայի վարակակիրներու թիւն աւելի քան 3.2 միլիոն է, որոնցմէ աւելի քան 77 հազարը մահացած է:

Լիբանանի Մէջ Տնտեսական Հաստատութիւններու Լրիւ Վերաբացում Յառաջիկայ Մարտին

Լիբանանի ներքին գործոց նախարարի պաշտօնակատար Մուհամմատ Ֆահմի տնտեսական ոլորտի փուլային վերաբացման ծրագիր մը ներկայացուց: Ան նշեց որ բոլոր հաստատութիւններն ալ մինչեւ Մարտ ամսուան աւարտը պիտի վերաբացուին երկշաբաթեայ փուլային դրութեամբ: Նախ պիտի բացուին սննդամթերքի մեծ վաճառատուները եւ կարգ մը առաջին առաջնահերթութեան նիւթերու գործարանները: Սակայն քաղաքացիները տակաւին չեն կրնար բնակարաններէն դուրս գալ: Յաւելեալ ոլորտներ պիտի բացուին երկու շաբաթ ետ, պայմանով որ վարակումներու նոր թիւեր անկնկալօրէն չի բազմանան:

Հայաստանի Զբօսաշրջութիւնը Արագօրէն Վերականգնելու Ծրագիր

Զբօսաշրջութեան հայկական դաշնութեան նախագահ Մեխակ Ապրեսեանի պնդումով քորոնա ժահրի եւ պատերազմի հետեւանքով տնտեսութեան մէջ ամենամեծ տուժող ոլորտը զբօսաշրջութիւնն է: Ան ըսած է որ անհրաժեշտ է թոյլ չտալ, որ փլուզուի զբօսաշրջութեան ոլորտը, այլ պէտք է գայն վերականգնակերպել եւ դնել կայուն զարգացման հիմքերու վրայ: Այդ ոլորտէն մեծապէս կախեալ է մեր երկրի տնտեսութեան վերականգնումը, կայուն զարգացումը եւ զօրացումը: Իր ներալացուցած ծրագրին համաձայն նպատակադրուած է 2021-2024 թուականներուն կրկնապատկել զբօսաշրջային այցելութիւններուն թիւը:

Գալիֆորնիա Իր Ներդրումները Թուրքիայէն Ետ Քաշելու Գործընթացը

Գալիֆորնիոյ նահանգապետ Կելին Նիուսըմ 2019ին ստորագրած է թիւ 1320 խորհրդարանի բանաձեւը, օրէնքի ոյժ տուաւ նահանգային տնտեսական ներդրումները թուրքիայէն ետք քաշելու առաջադրանքին: Այս առթիւ Գալիֆորնիոյ նահանգային խորհրդարանի եւ Մերակոյտի անդամ էնթրէնի Փորթանթինօ, որ քանի մը առիթներով Արցախի այցելած է, դատապարտեց Ատրպէյճանի եւ թուրքիոյ կողմէ Արցախի դէմ իրականացուող բռնարարքները: Ան կարեւորութեամբ նշեց որ նահանգային իշխանութիւնները պէտք է յաւելեալ քայլերու դիմեն պաշտպանելու Արցախի ժողովուրդին ինքնորոշման իրաւունքը, յատկապէս այն բանին համար որ նահանգը կը ճանչնայ Արցախի անկախութիւնը: Ան միեւնոյն ժամանակ մանրամասն տեղեփկութիւններ տուաւ Քորոնա համաճարակէն տուժած քաղաքացիներուն եւ գործարարներուն աջակցելու նպատակով նահանգային շարք մը ծրագիրներու մշակումին եւ գործադրութեան մասին:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին Massis2@earthlink.net

Ազգային Գրադարանի Թուայնացուած Շտեմարանը Պարունակում Է Շուրջ 9 Միլիոն Էջ

Ինչպէս եւ այլ հաստատութիւններ, Հայաստանի ազգային գրադարանը համավարակով պայմանաւորուած անցեալ տարի մարտի կէսերից դադարեցրեց աշխատանքները մինչեւ օգոստոս, որից յետոյ, պարէտի ցուցումով պահպանելով անվտանգութեան բոլոր պահանջները, վերսկսեց աշխատանքն ու մինչ օրս, ինչպէս «ազատութեան» հետ գրոյցի ընթացքում նշում է Ազգային գրադարանի փոխտնօրէն Հայկանուշ Ղազարեանը, Ազգային գրադարանն իրականացնում է իր ողջ գործառնութները՝ աշխատելով նախկին ծանրաբեռնվածութեամբ - «այցելութեանները մի քիչ պակասել են, բայց գրադարանը իր բոլոր գործառնութները, որոնք նախատեսուած են, կատարում է»:

Ազգային գրադարանը, ի թիւս իր հիմնական գործառնութների, մշտապէս նաեւ աշխոյժ մշակութային կենտրոն է եղել, որտեղ տեղի են ունեցել գրքերի շնորհանդէսներ, բացուել են ցուցահանդէսներ եւ այլն:

Ազգային գրադարանի փոխտնօրէնի հաւաստիացմամբ, իրենք շարունակում են նաեւ մշակութային այդ գործունէութիւնը՝ պահպանելով անվտանգութեան կանոնները, որոնք խստօրէն պահպան-

ւում են նաեւ ընթերցասրահներում: Հայկանուշ Ղազարեանը յաւելում է նաեւ, որ Ազգային գրադարանում պահպանուող մշակութային ժառանգութիւնը թուայնացման գործընթացի շնորհիւ հասանելի է նաեւ գրադարանից հեռավար օգտվողների համար - «ազգային գրադարանի շտեմարանները արդէն դարձել են հանրութեան սեփականութիւնը: Մենք ունենք չորս ու կէս միլիոն էջից ավելի մամուլի թվայնացված շտեմարան, եւ դրանից մի քիչ պակաս էլ թվայնացված գրքի շտեմարան ունենք: Այսինքն՝ իրար հետ եթէ հաշուում ենք, ինք միլիոնից ավելի թվայնացված էջ՝ գրքի, պարբերականի, քարտէզների եւ այլն, կայ տեղադրուած Ազգային գրադարանի շտեմարանում: Դրանից բացի, որպէսզի շփումները նվազեցնենք, մեզ մօտ գործում է նաեւ էլեկտրոնային պատուէրի ինստիտուտը ընթերցողը կարող է տանից էլեկտրոնային պատուէր տալ եւ գիրքը գա գրադարանում կարդալ: Պատուէրը 15 րոպէից կէս ժամուայ ընթացքում է կատարում՝ նախած թէ գրապահոցի որ հատուածում է գտնուում տուեալ վաւերագիրը, տու-

Շար.ը էջ 15

American Red Cross

Give blood. Help save lives.

Blood Drive

Organized by
Gaidz Youth Organization

Location: AEBU Hall
1060 N Allen Ave
Pasadena, CA 91104

Sunday, February 14, 2021
11:00 a.m. to 5:00 p.m.

Please visit RedCrossBlood.org and enter sponsor code: GAIDZ to schedule an appointment.

Streamline your donation experience and save up to 15 minutes by visiting RedCrossBlood.org/RapidPass to complete your pre-donation reading and health history questions on the day of your appointment.

Massis Weekly

Volume 41, No. 5

Saturday, February 13, 2021

Ruling Bloc Lawmakers: Most Armenians Do Not Want Regime Change or Pre-Term Elections

YEREVAN — Prime Minister Nikol Pashinyan and lawmakers representing his My Step alliance spoke out against holding fresh parliamentary elections to resolve the political crisis in Armenia when they met late on Sunday.

In a short statement, My Step said the participants of the meeting saw no popular demand for the conduct of such elections proposed by Pashinyan on December 25. They also noted the proposal's rejection by the two opposition parties represented in the Armenian parliament, said the statement.

Pashinyan offered to hold snap elections following opposition protests sparked by the war in Nagorno-Karabakh stopped by a Russian-brokered ceasefire on November 10.

The ruling bloc lawmakers stated that, most Armenians do not want regime change or pre-term elections.

"A vast part of the population is demanding that we do not opt for elections and keep doing our job instead," one of them Hayk Konjoryan told RFE/RL's Armenian Service.

"If the vast majority of our people wanted us to hold pre-term elections ... then citizens would organize themselves without the 17 [opposition] forces or present their demand to us together with other political forces,"

said Konjoryan. He said they would specifically take to the streets.

Minister for Territorial Administration and Infrastructures Suren Papikyan said. "We have received no such feedback from the public, On the contrary, we have only received [messages of] 'do not resign.'"

"I don't exclude that we have had shortcomings," he went on. "It wouldn't be normal if there were no people disappointed with us. "It's a natural process. Some will start to believe, others may have some expectations which we do not manage to live up to."

Last week former president Robert Kocharyan expressed his readiness to participate in the elections claiming he can win comfortably. Kocharyan is standing for trial in connection with March 1, 2008 disputed election violence that killed 10 opposition protesters.

Papikyan specifically denied any connection between the authorities' decision not to hold snap parliamentary elections and Kocharyan's intention to participate in it.

"We are not afraid of any competition, and it is not clear to me with which or through which political force Robert Kocharyan would participate in elections," he said, answering questions from Facebook users at the RFE/RL studio in Yerevan.

Five More Armenian POWs Return from Azerbaijan

YEREVAN -- Five more Armenian prisoners of war have returned from Azerbaijan. The plane transporting the prisoners landed at Erebuni Airport in Yerevan on Tuesday, they were escorted by Commander of the Russian peacekeeping forces in Nagorno-Karabakh, Lieutenant-General Rustam Muradov.

Muradov told reporters that Russian peacekeepers have transported one prisoner of war to Baku and returned five prisoners of war to Yerevan, TASS reported.

Today there was another exchange of prisoners of war for the purpose of implementing the trilateral statement signed by the leaders of Russia, Azerbaijan and Armenia on November 9, 2020," Muradov said, adding that the Russian peacekeepers will continue to help implement the trilateral agreement unwaveringly in the future as well.

Three of the five Armenian POW's are from Armenia's Shirak Province.

Turkey Has no Right to Give History Lessons to People Who Survived the Genocide

YEREVAN — Spokesperson for the Armenian Ministry of Foreign Affairs Anna Naghdalyan has responded to calls on cooperation for regional peace and stability by Turkish Foreign Minister Mevlüt Çavuşoğlu advising that Armenia "learn lessons," from recent events. Çavuşoğlu's comments were made during the provincial congress of "Justice and Development Party" in Antalya.

"As for the "advice to learn lessons from history": no one has the right to speak disrespectfully with the language of threat and give lessons of history to the nation who survived genocide.

"Turkish authorities must clearly realize that a relevant environment of trust is needed for a dialogue, and the destruction of Armenian historical-cultural heritage definitely does not contribute to the establishment of such an environment," Anna Naghdalyan said.

"A state which demonstrates such attitude towards historical-cultural monuments at least cannot be credible," Naghdalyan stated.

"We strongly condemn the policy of consistent destruction and misappropriation of Armenian cultural heritage by the Turkish authorities that

gained new momentum, and urge Turkey to strictly adhere to its obligations under the international agreements," she added.

"We are familiar with reports in Turkish media about the sale of Armenian churches in Turkey. In particular, the Armenian Catholic Church in Sebtaş district of Bursa was put up for sale for 6 million Turkish lira, while another Armenian church in Bursa was put for sale for 6,3 million Turkish lira. Moreover, the Armenian St. Toros Church in the western Turkish province of Kutahya was destroyed," Naghdalyan said.

Armenian Tech Sector Keeps Growing Despite Recession

YEREVAN -- Armenia's technology sector continued to grow rapidly last year despite a recession primarily caused by the coronavirus pandemic, Minister of High-Tech Industry Hakob Arshakyan said on Tuesday.

"The combined turnover of [tech] companies rose by 20.6 percent to about 198 billion drams (\$380 million)," Arshakyan told a news conference.

"Please note that this includes only high-tech industry companies and doesn't include telecom operators," he said.

The total number of such firms reached 1,228 in 2020, Arshakyan went on. The number of their officially registered employees jumped by 22 percent to 18,747, he said.

Many of them work for local subsidiaries of U.S. tech giants like Synopsys, National Instruments, Mentor Graphics and VMware. A growing number of other information technology (IT) engineers are employed by Armenian startups and other home-grown firms.

In Arshakyan's words, 192 new IT firms qualified last year for tax breaks that were first introduced by Armenia's former government in 2015. Local startups also attracted \$50 mil-

lion in mostly foreign investments, added the minister.

The official figures cited by him contrast sharply with the country's overall macroeconomic performance. The Armenian economy contracted by an estimated 8 percent in 2020 mainly because of the COVID-19 pandemic. The six-week war in Nagorno-Karabakh, which broke out in late September, also contributed to the significant decline in economic activity.

The Armenian tech industry dominated by software companies appears to be the only sector of the

Continued on page 3

Russia Lifts Travel Ban for Armenian Citizens

Prime Minister Nikol Pashinyan welcomed on Friday the Russian government's decision to lift a coronavirus-related entry ban for Armenians, saying that it will reduce their economic hardship.

Moscow banned the entry of visitors from many foreign countries last spring as part of its efforts to contain the coronavirus pandemic. It subsequently allowed citizens of some countries, including all other members of the Russian-led Eurasian Economic Union (EEU) except Armenia, to visit Russia.

The ban directly affected tens of thousands of Armenian migrant workers earning a living in Russia on a seasonal or permanent basis. Many of them had to return to Armenia following lockdown restrictions imposed across Russia last March.

After repeated appeals from the Armenian government Moscow last week allowed Armenian citizens testing negative for COVID-19 to enter Russia by air from February 1 to March 1. They have to use a special mobile phone application certifying negative results of their coronavirus tests taken shortly before their departure from Armenia.

Pashinyan "noted with satisfaction" the lifting of the ban when he spoke at a meeting of the prime ministers of Russia and other EEU member

states held in Kazakhstan. He said that the move is of "fairly great social and economic significance" for Armenia.

Deputy Prime Minister Mher Grigoryan said on Thursday that 1,423 Armenian citizens flew to Moscow and other Russian cities from Yerevan on February 1-3. More than 1,260 others returned to Armenia from Russia in the three-day period, Grigoryan told Pashinyan during a cabinet meeting in Yerevan.

Flights to Russia from Armenia's second international airport located in Gyumri resumed last Thursday evening. Gyumri and the surrounding Shirak province have for decades suffered from high unemployment and poverty, forcing a large part of the region's population to work in Russia.

In February, Aeroflot will resume regular flights from Moscow to Yerevan (Armenia), Alma-Ata (Kazakhstan), Baku (Azerbaijan), and New Delhi (India), the airline said on Tuesday.

At the same time, Aeroflot also increased the frequency of flights to Nur-Sultan (Kazakhstan), Minsk (Belarus), Bishkek (Kyrgyzstan), and Cairo (Egypt), and opened flights from St. Petersburg to Minsk.

Russia and Armenia will resume air communication on reciprocal basis on February 15.

Lilit Tadevosyan Elected New Head Of Armenian Court of Cassation

YEREVAN -- The Armenian parliament elected on Tuesday a 42-year-old senior judge and former prosecutor as head of the Court of Cassation, the country's highest body of criminal and administrative justice.

The new court chairwoman, Lilit Tadevosyan, was backed by 102 members of the 132-seat National Assembly, among them opposition parliamentarians. Her predecessor, Yervand Khundkaryan, became a member of Armenia's Constitutional Court in September.

Tadevosyan was nominated for the vacant post by the Supreme Judicial Council (SJC), an independent body monitoring Armenian courts.

Tadevosyan worked as a prosecutor before taking the bench in 2012. In 2016, then President Serzh Sargsyan appointed her as a Court of Cassation judge. She became the head of the court's Criminal Chamber in 2018.

Tadevosyan emphasized the im-

portance of judicial independence when she addressed lawmakers before they voted in secret ballot to install her as court chairwoman.

"Independence and autonomy are inalienable characteristics of the judiciary to which all branches of government and all strata of the society must

California Legislators Announce Essay and Visual Arts Scholarships to Raise Awareness of the Armenian Genocide

SACRAMENTO — The California Armenian Legislative Caucus is holding two scholarship contests for the 2021 commemoration of the Armenian Genocide. California high school students in 9th through 12th grade are invited to participate in an essay contest and/or a visual arts contest to increase greater awareness of the Armenian Genocide on its anniversary.

All winners will be contacted directly and announced to mainstream and Armenian media by the California Armenian Legislative Caucus on Friday, April 16, 2021. All winners will be awarded scholarships and a trip to the State Capitol in Sacramento to be acknowledged at the California Armenian Legislative Caucus' annual Armenian Advocacy Day during a press conference on Monday, April 26, 2021 and receive special recognition from the members of the Armenian Caucus. Original artwork will be requested from visual arts applicants if they are selected as a finalist, for possible display in the California State Capitol.

**Due to COVID-19 restrictions, this may not be an in-person event. Final details will be given closer to the event date.

Criteria for each contest are detailed below. Students may enter both contests, but submissions must be entered separately.

Essay Scholarship Awards:

First Place: \$1,000

Second Place: \$750

Third Place: \$500

Visual Art Scholarship Awards:

First Place: \$1,000

Second Place: \$750

Third Place: \$500

Submission Deadline for both

contests is Friday, April 9, 2021. Any submissions sent after the deadline will not be accepted.

The California Armenian Legislative Caucus is a bi-partisan, non-political Caucus that encourages California Armenian Americans to advocate and participate in cultural, educational, governmental, and community efforts in California. Through advocacy, the Caucus strives to ensure that California Armenian Americans' voices are heard and given a platform. The Caucus serves as a forum for members from the California Senate and Assembly to identify key issues affecting Armenian Americans and develop and empower the Armenian American community throughout California.

Members of the California Armenian Legislative Caucus are: Senator Archuleta, Senator Borgeas, Senator Dahle, Senator Portantino, Senator Wilk, Assemblymember Friedman, Assemblymember Gabriel, Assemblymember Nazarian, Assemblymember Rivas, and Assemblymember Rubio.

All winners will be contacted directly and announced to mainstream and Armenian media by the California Armenian Legislative Caucus on Friday, April 16, 2021. All winners will be awarded scholarships and a trip to the State Capitol in Sacramento to be acknowledged at the California Armenian Legislative Caucus' annual Armenian Advocacy Day during a press conference on Monday, April 26, 2021 and receive special recognition from the members of the Armenian Caucus. Original artwork will be requested from visual arts applicants if they are selected as a finalist, for possible display in the California State Capitol.

contribute," she said.

Tadevosyan was pressed by several pro-government lawmakers to comment on Armenian judges' systematic refusal to allow the pre-trial arrests of opposition figures and other activists trying to topple Prime Minister Nikol Pashinyan's government over its handling of the recent war with Azerbaijan. She pointedly declined to criticize those judges.

"If I don't avoid, as you put it, answering your questions today I will have to avoid administering justice on those cases tomorrow," explained Tadevosyan. "That's not what I am standing here for. Justice will not be

administered here."

Lilit Makunts, the parliamentary leader of Pashinyan's My Step bloc, hailed her stance.

Tadevosyan also drew praise from Edmon Marukyan, the leader of the opposition Bright Armenia Party, for not "commenting on political processes from the number one podium."

Vladimir Vartanyan, the chairman of the parliament committee on legal affairs, stressed the fact that Tadevosyan will be the first woman to head an Armenian high court. "If we want revolutionary changes we must take this fact into account as well," he said.

Armenian American Museum Issues Construction Documents for Historic Groundbreaking

GLENDALE – The Armenian American Museum and Cultural Center of California has formally issued the project’s construction documents to the City of Glendale for plan check following the official announcement of the historic groundbreaking in Summer 2021.

The formal submittal represents the culmination of a multi-year design process for the cultural and educational center led by Alajajian Marcoosi Architects and the museum’s design team. The submission of construction documents initiates the plan check process with the City of Glendale and begins the countdown for the start of construction of the landmark center.

In January 2021, the Glendale City Council approved the museum’s refined building design, authorized priority plan check for the project, and waived city permit and plan check fees.

The museum anticipates the issuance of construction permits by the City of Glendale in Spring 2021.

struction, design, programming, and development for the landmark center.

The museum’s design team is led by Alajajian Marcoosi Architects and includes Robert Goodwin serving as the Construction Manager, IMEG Corp. serving as the Structural Engineer, Rhyton Engineering serving as the Civil Engineer, Glumac serving as the Mechanical, Electrical, and Plumbing Engineer (MEP), Courtland Studio LLC serving as the Landscape Architect, and A. Zahner Company serving as the Architectural Metal Cladding Consultant of the project.

The Armenian American Museum will rise to a two-level 50,820 square foot museum complex built on a one-level semi-subterranean parking garage. The first level will feature the grand lobby, auditorium, learning center, demonstration kitchen, gift shop, and administrative offices. The second level will be dedicated to the permanent and temporary exhibition galleries as well as the collections archives.

“The Armenian American Museum has reached an exciting milestone with the submission of the project’s construction documents to the City of Glendale,” stated Executive Chairman Berdj Karapetian.

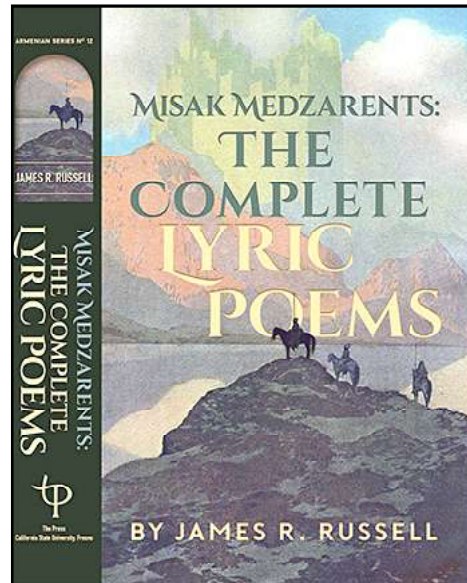
“The museum’s design team has created an iconic and inspiring design to fulfill the vision of the landmark center that is now one step closer to its historic groundbreaking,” added Executive Vice-Chairman Zaven Kazazian.

The Armenian American Museum has assembled a team of experienced museum and industry professionals to provide guidance and expertise in con-

The cultural and educational center’s programming plans include producing and hosting powerful, immersive, and thought-provoking permanent and temporary exhibitions, leading meaningful dialogues and discussions through engaging public programs, providing educational programs for adults, youth, kids, and families, preserving Armenian heritage through the museum’s collections and archives, and serving as an iconic venue for memorable experiences, gatherings, and celebrations.

The museum will be announcing its plans for the Groundbreaking Ceremony in Spring 2021.

Fresno State Armenian Series Publishes Misak Medzarents: The Complete Lyric Poems by Dr. James Russell

FRESNO — Armenian Studies Program Director Prof. Barlow Der Mugrdchian announced the publication of Dr. James Russell’s Misak Medzarents: The Complete Lyric Poems, Volume 12 in the Armenian Series of The Press at California State University, Fresno.

Misak Medzarents, 1886-1908, was the second great lyric poet of the Western Armenian language after Bedros Tourian. During his tragically short life he published several slim volumes of verse. The poems are written in a complex and allusive language that deploys ancient Armenian, local dialect, and the vocabulary of Symbolism.

Misak Medzarents: The Complete Lyric Poems is a translation and commentary by James Russell of Medzarents’ complete works, the first of its kind in any foreign language, complementing James Russell’s previous work, Bosphorus Nights, of Bedros Tourian. The Complete Lyric Poems include more than 180 poems written by Medzarents, and includes the Armenian text of his poems.

In the commentary accompanying each poem Russell has endeavored to analyze at length and in detail the particulars of language (reduplicative and alliterative patterns, etymological points, plays of intertextuality and allusion, and so on) and the dense thematic content, with its frequent echoes of literary and mythological imagery going far back into the Armenian past. Medzarents’ poems are gorgeous to read and can be enjoyed without one’s

plunging into their depths.

The translation is intended to help as a jumping off point for future scholarship, for new insights and different opinions. The poems are chromatic: Medzarents loved color, as Daniel Varuzhan notes, and Arakelian has computed that he uses blue, a color favored by Symbolists but not only by them, most often.

“Misak Medzarents: The Complete Lyric Poems is an important addition to the Armenian Series,” said Prof. Der Mugrdchian, general editor of the Armenian Series. “Dr. Russell’s translation will bring Medzarents’ work to a broader audience.”

“This book is an undisputable contribution to world literature, as much as it is to Armenian literature” - author Aris Janigian

Dr. James R. Russell is Mashtots Professor of Armenian Studies at Harvard University, Emeritus, and now lives in Fresno, California. Dr. Russell is the author of a number of books including Zoroastrianism in Armenia, The Heroes of Kasht: An Armenian Epic, and Bosphorus Nights: The Complete Lyric Poems of Bedros Tourian. He is the author of several hundred articles and monographs.

Copies of Misak Medzarents: The Complete Lyric Poems are available for purchase from: Abril Bookstore, <http://abrilbooks.com> or the National Association for Armenian Studies & Research (NAASR) Bookstore, <https://naasr.org/collections/naasr-bookstore>.

Ruling Bloc Lawmakers

Continued from page 1

domestic economy practically unaffected by the recession. It has been growing at double-digit annual rates for more than a decade.

According to Arshakyan, the sector’s average monthly wage rose from almost 544,000 drams in 2019 to over 580,000 drams (\$1,113) in 2020. The nationwide average wage stood at less than 190,000 drams.

Despite their continuing rapid growth, local IT companies generated

less than 3 percent of the Armenian government’s 2020 tax revenues. Arshakyan said the total amount of taxes paid by them exceeded 41 billion drams. Armenia’s largest mining company, the Zangezur Copper-Molybdenum Combine (ZCMC), contributed roughly the same sum to the state budget.

Arshakyan called on students seeking to obtain higher education to seek engineering professions, saying that this sector is growing rapidly in Armenia.

Նգովք

«Մեր ունեցածը՝ ըստ արժանաւորն չենք գնահատում բայց վայելում ենք, իսկ երբ կորցնում ենք, յայտնաբերում ենք այն արժեքները որ չէինք տեսել»

Շեքսպիր

ՌՈՒԲԵՆ ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

Կը կարծեմ, թէ աշխարհասփիւռ հայերու հիմնական մտեծ-մունքը ոչ միայն 44 օրեայ նգովեալ պատերազմն էր, այլ նաեւ անոր հետեւանքները եւ ապագայի անորոշութիւնը: Միայն պարզամիտներ են որ նոյնը չկրկնելու տարբերակը չեն տեսներ ինչպէս որ չտեսան Յուլիա ամսին Նախիջեւան տեղի ունեցող գինավարժութիւնը: Այդ մէկը նախագգուշացեմ էր, առանց նախապայմանի համաձայնուելի լաւրովի ծրագրին եւ յանձնել տարածքները առանց դիմադրութեան: Այս պայմանը որ տասնամեակներ շարունակ կը կրկնուէր, բայց մերոնք չէին ցանկանար համակերպիլ այդ սկզբունքին: Փութիւնի թեւի տակ պատասպարուելով կը կարողանային յետաձգել կամ ձգձգել խարխուլ վիճակը առանց որեւէ առարկայական լուծում գտնելու: Միւս կողմէ Մինսկեան խմբակի համանախագահները բոլոր հանդիպումներու ընթացքին կառչած էին այդ նոյն սկզբունքին:

Այսօր եւս կարսի տարածքին, թուրքագերի գորքերը մեծ ծաւալի նոր գինավարժութեան կը կատարեն, մերոնք արդեօք կը նկատեն, որու դէմ է այդ գործողութիւնը: Մեր հիմնական թշնամին կը շարունակէ կրկնել, որ Երեւանը եւ Միւնխենը հայկական չեն, առանց դադրեցնելու որոշ ոտնձգութիւններ սահմանին վրայ: Իսկ մեր տեսնաւ ընդդիմադիր այրերը կը կարողանան միասնաբար իրենց պետութեան դէմ ցոյցեր կազմակերպել՝ իրար յօշոտելու պիտրժակով: Խոստովանինք թէ վաղուց կորցրած ենք իրատես ըլլալու բնական մեր ունակութիւնը:

Հայաստանցիներու օտարամոլութիւնը տեսնելու համար հեռադիտակի կարիք չի կայ: Այս պահուն կը յիշեմ Կոլտա Մէյքերի պատգամը իր հայրենակիցներուն: «Ուժեղ պետութիւն կառուցելու համար անհրաժեշտ է որ, օտարութեան մէջ բնակուողները վերադառնան երկիր, ապագայի հոգատարութիւն չունենալու պայմանով: Երկրէն դուրս ելլեն միայն արձակուրդի առիթով որուն համար անհրաժեշտ պայմաններն են:

Կաշառքը համարուի դաւաճանութեան համագոր եւ բոլորը պետական այրերու հետ մէկտեղ դատուին օրէնքի խստութեամբ՝ երբ կաշառուած են: Չինուորականները, բժիշկները մանկավարժները անհրաժեշտաբար բարձր գնահատուին:

Աշխատիլ, աշխատիլ եւ աշխատիլ քանզի մեզմէ բացի՝ ոչ ոք պատրաստ է հոգալ եւ մեզ պաշտպանել, սնել եւ կառավարութեան բարեկեցութիւնը ապահովել»:

Այս պատգամը նման է Հայաստանի չափերով կարուած շքեղ հագուստի եւ ճիշդ կ'ըլլար որ բոլորը տեղեկանային այս իրողութեան:

Յաճախ կը կասկածիմ տեսնելով երկրի տիրող երեւոյթները՝ դրակա՞ն թէ բացասական է մեզ համար անկախութիւնը: Դժուար է կողմնորոշուիլ, քանի որ երբ տասնամեակ սխալներ կուտակած ենք

բոլոր ոլորտներուն: Չենք ստեղծած համահայկական մտքի առանցք, որ ըլլար մեր ուղեցոյց հաւատամքը՝ իւրաքանչիւր քայլի համար: Ընդ հակառակ անբարոյ, անգրագէտ կեցուածքը համատարած բնոյթ ստացած է: Չանց չառնելով ազգային արժէքներու՝ պետականութեան, դիւանագիտութեան, բանակի, կրթութեան, մշակոյթի, գիտութեան եւ տնտեսութեան աւերումը, նշենք նաեւ արդիւնաբերութեան կատարեալ, տարրալուծումը, ոչնչացումը: Այս նգովեալ վիճակի հեղինակը մէկ հոգի չէ, անոնք բազում են եւ տարբեր տրամաչափի:

Եթէ Փաշինեանի գալուստը նախկիններէն փրկուելու միջոց է եւ շատերը ծափահարեցին ապա այն չեղաւ մեծ վերակառուցում: Թերեւս անփորձութիւնը թոյլ չէր տուած ձեռքազատուիլ թաւշեայ թիկնոցէն, դառնալով որոշ սխալներու ակունք, որ դաւաճանութիւն որակել՝ մեր համոզմամբ թիւրատեսութիւն է եւ անիրաւ, չնայած ինքը եւս կը փորձէ անցեալի սխալներու թափանցիկ շղարշի ետեւը թաքնուիլ:

Մէկի կամ միւսի սխալը մատի փաթաթան ընելը պայքար չէ, խնդրի լուծում եւս չէ: Մանաւանդ որ սխալէն բան սորվիլը եւս հայոց մշակոյթի մաս չի կազմեր: Ուրեմն մերօրեայ հրամայականը ինչ ձեւով վերականգնելն է, որու համար պէտք է ազգով սթափինք, արթնանք եւ լուրջ ուղիներ փնտռենք ցոյցերու փոխարէն:

Բազում այլ խնդիրներու կողքին կարելի է մտածել եւ ձեռնարկել մեր երկրէ ներս պսակաձեւ ժաշրի դէմ եւ այլ պատուաստի արտադրութեան կեդրոնի ստեղծումը: Ամբողջ աշխարհ այդ խնդիրով հետաքրքիր է եւ այս մարզէ ներս մեծ յաջողութիւն գրանցած է «Մոտերնա» ընկերութիւնը, որու տնօրէնն է Նուպար Աֆէյեանը: Ինչո՞ւ անոր դիմելով չփորձենք: Թերեւս յաջողուի: Նման բնոյթի քայլերու պէտք է դիմենք գինամթերքի արտադրութեան վերաբերեալ: Տասնամեակներ է, որ երկիրը անարդիւնաւետ սպասարկութեամբ եւ հանքեր մշակելով կը յառաջանայ, որ հեռու է շահաւէտ ըլլալէ: Չեն բաժներ պարտութիւնը վերջակէտ համարող կարծիքը: Ան պիտի ըլլայ մեր վերափոխման սկիզբը: Պայմանաւ որ պատրաստ ըլլանք քաղաքական կարգապահութիւնը եւ ժողովուրդի անկիրթ կեցուածքը բարձրացնելով մենք եւս յաղթական կը դառնանք, վստահ են:

Պէտք է մոռնալ որ մեր երկիրը չամբացուած պատնէշ է բանխլամական վարակիչ տարածման ծրագրի դիմաց: Մեր դերը հսկայական է քաղաքակիրթ երկիրները այդ չարիքէն փրկելու գործին մէջ: Թէեւ շատերը գիտեն, բայց ոմանք չտեսնել կը ձեւացնեն: Մեր ուսերուն դրուած ակամայ պարտականութիւնը պատուով իրագործելու եւ մեզ վրայ ծանրացած նգովքէն ազատուելու համար զգօն, իրատես, արթուն պիտի ըլլանք մինչեւ որ գայ մեր օրը:

«ԱՅՍ»

Ես քահանայ Սըն Եմ

S. ՍԱՐԳԻՍ ԱԻ. ՔՅՆՅ. ՓԵԹՈՅԵԱՆ

Շատեր կը հարցնեն թէ ինչո՞ւ մէկը կ'ուզէ քահանայ ըլլալ: Կրնամ պատասխանել միայն հետեւեալ բառերով. «Անոնք, որոնք հաւատք ունին, բացատրութեան պէտք չունին: Իսկ անոնք, որոնք հաւատք չունին, անկարելի պիտի ըլլայ անոնց որեւէ բացատրութիւն տալ»:

Կան բազմաթիւ քահանաներ, սակայն կայ միայն մէկ Քահանայութիւն: Քահանայութիւնը չի պատկանիր ոեւէ քահանայի, այլ կը պատկանի Քրիստոսի:

Քահանաները նախ եւ առաջ անկատար մարդիկ են եւ կոչուած են Քրիստոսի կատարելութեան հասնելու: Ես ալ մաս կը կազմեմ այդ փաղանգին: Մեղք կը գործեմ եւ սխալներ կ'ընեմ: Բայց եւ այնպէս, ես Քահանայ մըն եմ:

Քանի որ քահանայ եմ, պարտաւորուած եմ աշխատիլ, ապրիլ եւ խօսիլ Քրիստոսի նման, թէեւ արժանի չեմ: Դիւրին չէ, բայց այդ է որ կ'ընեմ: Քահանայ մըն եմ:

Հիւանդներու կ'այցելեմ եւ սգակիրներ կը մխիթարեմ: Կ'աշխատիմ հոգեկան հանգստութիւն բերել կասկածի մատնուողներուն, խորհուրդ կու տամ ամուսնութեան թեկնածուներու: Դիւրին չէ, բայց այդ է որ կ'ընեմ: Ես Քահանայ մըն եմ:

Ըրածս սովորական գործ չէ, ոչ ալ ընթացիկ պաշտօն, այլ ունիմ կոչում մը: Ես գործատէր չունիմ, այլ կը ծառայեմ Տիրոջ: Չեմ աշխատիր աշխարհիկ վարձատրութեան համար, այլ կ'արթթեմ, որ արժանի ըլլամ երկնային պսակի: Ես Քահանայ մըն եմ:

Աստուած եւ մարդիկ կը սիրեմ ոչ թէ որովհետեւ քահանայ եմ, այլ քահանայ եմ՝ որովհետեւ ամէն բանէ առաջ կը սիրեմ զԱստուած եւ մարդիկ:

Կը կատարեմ Եկեղեցական խորհուրդները, կը տարածեմ Սուրբ Յարութեան աւետիսը եւ կը բաշխեմ յաւիտենական կեանքի յոյսը: Ահա թէ ինչ կ'ընեմ: Ես Քահանայ մըն եմ:

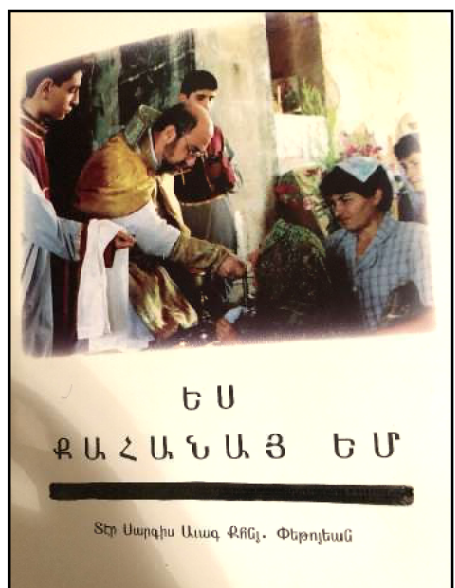
Աշակերտած եմ Աստուածաշունչին, սորված եմ եկեղեցուց պատմութիւնը, աստուածաբանութիւն եւ քարոզախօսութիւն:

Կը ճգնիմ պահելու մեր սրբազան աւանդութիւնները, եւ այո, հնազանդ եմ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի իշխանութեան: Ես Հայ Քահանայ մըն եմ:

Կը ջանամ հոգալ նորեկներու պէտքերը, նաեւ ճկուն կ'ըլլամ, որպէսզի ծառայեմ ամերիկածին 5-րդ սերունդի հայերուն: Դիւրին չէ, բայց այդ է որ կ'ընեմ: Ամերիկահայ քահանայ մըն եմ:

Կը նախագահեմ ժողովներու եւ կը մշակեմ պիւտճեական ծրագրերը: Լաւագոյնս կ'ընեմ, որպէսզի խաղաղութիւնը պահպանեմ ծխական քոյրերու եւ եղբայրներու միջեւ: Կը ջանամ պահել ներդաշնակութիւնը, բայց ոչ մէկ գիշում կ'ընեմ այն կարգապահութեան, որ մեզմէ կ'ակնկալէ Քրիստոս:

Երբեմն կը հանդիպիմ հաւատացեալներու, որոնք խռովութեան պատճառով չեն խօսիր իրենց քոյրերուն կամ եղբայրներուն հետ, բայց կը յանդգնին մօտենալ Սուրբ Սկիհին՝ «Մեղայ Աստուծոյ» ըսելով: Անոնք կը մոռնան, որ միայն քանի մը վայրկեան առաջ կրկնեցին Քրիստոսի բառերը. «Թող մեզ

զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թուղումք մերոց պարտապանաց»:

Ես ընդվզած քահանայ մըն եմ:

Համբերութեամբ կը լսեմ հաւատացեալի մը գանգատը, որ կիրակնօրեայ թերթիկին մէջ տողաշարական սխալ մը նկատած է, բայց նոյն պահուն մտածումս կ'երթայ այն 6 տարեկան աղջկան, որուն յուղարկաւորութիւնը կատարեցի քիչ առաջ...: Լաւագոյնս կ'ընեմ, հետաքրքրութիւնը ցոյց տալու հաւատացեալի մը, որ գանգատ ունի ճաշկերոյթի մը ընթացքին իր սեղանի վայրին մասին: Բայց իմ մտածումներս գրաւուած են այն երեք մանուկներով, որոնց մայրը անբուժելի հիւանդութենէ մը կը տառախ...: Լաւագոյնս կ'ընեմ մտիկ ընելու հաւատացեալի մը գանգատը, իր ստացած ժառանգութեան շահատուրքին մասին: Բայց մտահոգ եմ այն հայրիկով, որ նոր գործէ արձակուած է...: Երբեմն յուսախաբ քահանայ մըն եմ:

Երբ կ'իմանամ, թէ հաւատացեալ մը կը բամբասէ ուրիշ հաւատացեալի մը մասին, ներքին զայրոյթ մը կ'ապրիմ, ինչպէս ոեւէ հայր՝ երբ լսէ իր զաւակին չարախօսութիւնը: Առանց բացառութեան՝ ես բոլորին հայր-քահանան եմ:

Կը ջանամ հասկացողութիւն ցուցաբերել երբ ծխական մը դժգոհութիւն յայտնէ, որովհետեւ երգչախումբը չէ երգած որոշ շարական մը: Բայց կը մտատանջուիմ նոյն ծխականին հասակ առած գաւակներով, որոնք յառած են այլ կրօնական խմբաւորումի մը, ուր երբեք չեն լսեր մեր հայկական շարականները, պարպուած են Հայ Եկեղեցու աւանդութիւններէն եւ ժառանգութեանէն:

Յաճախ կը հանդիպիմ հաւատացեալներու, որոնք կը խուսափին մեր եկեղեցուց առաքելութենէն, պարզապէս ըսելով. «Եթէ կ'ուզես լաւ քրիստոնէս ըլլալ, պարզապէս լաւ հայ եղիր»: Այս խօսքին կը պատասխանեմ. «Եթէ կ'ուզես լաւ հայ ըլլալ, ամէն բանէ առաջ լաւ քրիստոնէս եղիր»:

Յոյսերուս եւ մտայղացումներուս բաժնեկից կը դարձնեմ հաւատացեալ ծխականները, որոնց խոստացած եմ ծառայել, առանց գիտնալու թէ արդեօք լաւ ընդունելութիւն պիտի գտնեմ, թէ ի սկզբանէ պիտի մերժուիմ: Դիւրին չէ, բայց այդ է որ կ'ընեմ: Քահանայ մըն եմ:

Ըստ կարելիիս, կ'ուզեմ հաճոյացնել բոլորը, բայց նաեւ պաշտպան կը կանգնիմ անժամանցելի սկզբունքներու եւ նպատակներու, որոնք կրնամ ժողովրդականութիւն

Սուրբ Վարդանանք Եւ Ղեւոնդեանք Հայ Շարականներուն Այլ Ս. Ներսէս Շնորհալի Հայրապետ

ԴՈՎՏ. ՋԱԻԵՆ Ա. ՔՅՆՅ. ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ

Ս. Ներսէս Շնորհալի
Այս շաբաթ ֆետրուար 9 եւ 11, երբ կը տօնենք Սրբոց Վարդանանք եւ Սրբոց Ղեւոնդեանց ազգային-եկեղեցական տօները, յիշենք թէ Հայ Եկեղեցւոյ շարականները որքան հարազատօրէն կ'արտայայտեն անոնց մնայուն արժէքն ու արժանիքը հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ: ԺԲ դարու տաղանդաւոր Հայրապետ Ներսէս Դ Կլայցի կաթողիկոս (1103-1173) Շնորհալի պատուանունը լիազօյն ստացաւ որպէս աստուածաբան բանաստեղծ իր բազմերանգ շարականներուն եւ կրօնաբարձ արթնքներուն յորինմամբ: Անոնց շնորհիւ Հայաստանեայց Եկեղեցին եւ պաշտամունքը աննախընթաց վերելք արձանագրեց եւ միանգամ ընդմիջտ ճորտացաւ ու դարձաւ ինքնատիպ իր ամբողջութեան մէջ: Շնորհալի Հայրապետ մեր եկեղեցւոյ ժամապաշտութիւնը գործնական եւ աղօթական մակարդակի բարձրացուց Աւետարանական, անձնական, եւ ազգային հիմունքով իր բազում այլ շարականներով որոնցմէ երկուքին եւս պիտի անդրադառնամ շատ հակիրճ կերպով:

Սրբոց Վարդանանց «Նորահրաշ»
«Նորահրաշ պսակաւոր» գեղահիւս շարականը «Ներսէսի Երգ» տասը տառերու համապատասխան պսակը կը հիւսէ Ս. Վարդան Մամիկոնեան Զօրավարին, անոր աջակից զօրավարներուն, եւ 1036 զինաւորներուն որոնք Վարդանի հետ ինկան 451 թուի Աւարայրի ճակատամարտին, հետեւողութեամբ Եղիշէ Վարդապետ ժամանակակից պատմիչին դիւցազներգութեան՝ «Վասն հաւատոյ եւ վասն հայրենաց»:

Տասը տուններու իւրաքանչիւրին մէջ Շնորհալի Հայրապետ կը յիշատակէ զօրավարին անունը եւ համապատասխան առաքինութիւնը զմայլելի բանաստեղծութեամբ եւ երաժշտութեամբ, հետեւեալ կարգով:

«Նորահրաշ պսակաւոր» առաջին տունին մէջ Մամիկոնեան Տան «Վարդան քաջ նահատակ» է մեծ զօրավարը: «Երկնաւոր» տունին մէջ՝ «Խորէն խորհրդականը»: «Րենական» համարին մէջ «Արիացեալ Արտակն» է զօրավարը: «Սրբափայլ» համարին մէջ՝ «Հմայեակ Հօր ընծայեալը», իսկ «Էական բարուցն» տունին հերոսն է «Տաճատ գարմանալին»: «Ստացեալ

զհաւատոյ վասն» տունին տէրն է «Վասն վեհ երեւեալը»: «Ի հոտ անուշ» տունին մէջ՝ «Արսէնն ցանկալին»: «Երկրքումբբ հարազատօք» համարին մէջ՝ «Յառաջադէմն Գարեգին», եւ «Րամկական» տունին մէջ՝ «Հագարաց եւ երեսնից թիւ ընդ վեցից» (1036) զինակից մարտիրոսները: Իսկ վերջին «Գոհութեամբ» տունին մէջ՝ «եկեղեցիք Հայաստանեայց»:

Այսպէս, շարականը կը սկսի Վարդան Զօրավարով եւ կ'աւարտի Հայաստանեայց եկեղեցիներով: Ներսէս Շնորհալի Հայրապետ զօրաւոր կապ մը կը հաստատէ Հայրենիքի եւ Մայր Եկեղեցւոյ միջեւ, որոնց պաշտպանութիւնը գերագոյն նպատակը եղաւ Աւարայրի գոյամարտին: Աւետարանին եւ Հայ Եկեղեցւոյ սերտ յարակցութիւնը Վարդանի յայտարարութենէն կուգայ ուր կ'ըսէ թէ «մեր հայրը Սուրբ Աւետարանը կը ճանչնանք եւ մայրը՝ Եկեղեցին Հայաստանեայց»: Շարականին մէջ ակներեւ կը մնայ բացակայութիւնը Ներսէս Քաջբերունի զօրավարին:

Ս. Ղեւոնդեանց «Որ յառաջագոյն» Շարականը Երկու պատկեր եւ վեց տուն այս շարականը Սրբոց Ղեւոնդեանց քահանաներուն նուիրած է Ս. Ներսէս Շնորհալի Հայրապետ: Ղեւոնդեանք եօթ հոգեւորականներ էին, գլխաւորութեամբ Յովսէփ Հողոցմեցի կաթողիկոսին եւ Ղեւոնդ Երէցին, որոնք Աւարայրի պատերազմէն երեք տարի ետք, 454 թուին, ազատելով կուրի դաշտէն նենգութեամբ Պարսկաստանի մայրաքաղաք Տիգրան կանչուեցան ու նահատակուեցան: Միւս հոգեւորականներն էին Մուշեղ քահանայ, Արշէն քահանայ, Սամուէլ քահանայ, Քաջաջ սարկաւազ, եւ Աբրահամ սարկաւազ: Սոյն շարականի երկրորդ պատկերի երեք տուններուն մէջ յանուանէ կը յիշուին եօթ նահատակ հոգեւորականներէն Յովսէփ կաթողիկոսն ու Ղեւոնդ Երէցը, որոնք «լուսաւորեցին արի եւ քաջ սպարազէնները»:

«Անճառելի Բանդ Աստուած» Շարականը Ս. Ղեւոնդեանց ընծայուած սոյն շարականի տասը տուններու մէջ Շնորհալի Հայրապետ այբբենական շարքով, մէջ ընդ մէջ չորսական բոլոր 36 տառակիրքներով, շարադրած է «Մանկունք»ի այս շարականը՝ նուիրուած Ղեւոնդեանց քահանայից: Ղեւոնդ Երէցի անունը յիշատակելով Շնորհալի

Հայրապետ «ամենուն լուսաւորիչ Ղեւոնդ սուրբ վարդապետ» կը կոչէ զինք, որ խոհական իմաստութեամբ խրատեց կամաւորները որոնք «յօժարութեամբ նահատակուեցան»: Շնորհալի «սիրոյ հուրը», որուն այլապէս այնքան յաճախակի մտապատկերը եղած է, հոս եւս կ'երեւի որպէս «սուրբերուն մէջ բորբոքած կրակ», որուն շնորհիւ «գիրար խրախուսեցին եւ յօժարութեամբ դէպի մահ դիմեցին»: Դարձեալ յանուանէ Յովսէփ կաթողիկոսը կը յիշուի, որ «բոլոր ընտրեալ աշակերտներէն առաջ քաջ եւ բարի նահատակը եղաւ»:

Ջոյգ մը Շնորհալիի Շարականներէն
Մեր եկեղեցւոյ Շարակնոցը Շնորհալի Ներսէս Հայրապետի աւելի քան քսան ընդարձակ եւ համառօտ շարականները կ'ընդգրկէ, տալով անոնց նաեւ յատուկ երաժշտութիւն: Եթէ վերելի Վարդանանք եւ Ղեւոնդեանց շարականները միասնաբար մէկ միաւոր հաշուենք, կը մնան չորս միաւորներ եւս, որոնցմէ երկուքը հետեւեալներն են:

Արարչագործութիւնը
Իր բոլոր մանրամասնութիւններով կիրակիէն մինչեւ Շաբաթ, իւրաքանչիւր օրուան յատուկ շարականներ են, կիրակին «Նորաստեղծեալ» ծանօթ վեցեակով որ արարչագործութենէն կ'անցնի Քրիստոսի Յարութեան աւետիսը բերելով հաւատացեալին իր Ներսէս անուան սկզբնատուներով: Երկուշաբթիի վեցեակը կը սկսի «Արարչական Բանին հրաման» յայտարարութեամբ եւ այբբենական լրիւ շարքով ու կը հասնի մինչեւ Շաբաթ օր «Քո անպատում խոնարհութեամբ» վերջաբանով: Այս կերպ Հայրապետ մեր եկեղեցիին ընծայած կ'ըլլայ ամէնօրեայ պաշտամունքի յատուկ վեցեակ շարականներ հետեւելով Մննդոց Գիրքի արարչագործութեան:

Երեքշաբթիի վեցեակը «երրորդ օրուան» արարչագործութիւնը կ'երգէ՝ ուղղեալ Յովհաննէս Մկրտչին, բոյսերու եւ տունկերու անեցումին, Նոյ Նահապետի Տապանով ջրհեղեղէն մարդոց եւ անասուններու փրկութեան, որուն շնորհիւ «կիներուն մէջ մեծը» ծնաւ որ եղաւ օրէնքի եւ շնորհքի միջնորդը, նոյն ինքն Մարիամ Աստուածածին: Չորեքշաբթի օրուան վեցեակը Աստուածամօր Աւետումին նուիրուած է, երբ «ծածկեալ խորհուրդ»ը յայտնուեցաւ Յիսուսի

ծնունդով: Աւետարանի մէկ գոյտ-րիկ հրաշքով կը փակուի այս օրուան խորհուրդը երբ Շնորհալի Հայրապետ կ'աղաչէ որ «Պետրոսին հետ մեզ եւս վեր բերէ մեզքի ծովու ալիքներէն»:

Հինգշաբթին նուիրուած է Քրիստոսի Առաքեալներուն երբ այդ օր Արարիչն Աստուած ստեղծեց ծովու եւ օդի ձուկերն ու թռչունները, եւ ինչպէս հին իսրայէլը ծովու եւ ամպի արհաւիրքներէն ազատեցան, նոյն ձեւով Առաքեալներն ալ «կանչուեցան», մկրտուեցան, եւ եկեղեցիներ հիմնեցին որպէս «Նոր Սիոն»: Ուրբաթ օրուան բաժինը Քրիստոսի Խաչելութեան յատուկ է երբ Արարիչը վեցերորդ օրը մարդը ստեղծեց իր պատկերին համաձայն: Երբ սակայն մեզքը տիրեց մարդուն մէջ, կը շեշտէ Հայրապետը, Հայրն փառաց շուտով Խաչով ջնջեց անոր յանցանքները, մեզ կրկինք բարձրացնելով, խաչին վրայ մեզքը սպաննելով ու մահուան դատավճիռը ջնջելով:

Շաբաթ օրուան վերջին վեցեակը նուիրուած է արարչագործութեան եօթներորդ օրուան հանգիստին, երբ Տէրը իր գործերը լրացնելով գայն «հանգիստի օր» կոչեց: Շնորհալի Հայրապետ կ'աւելցնէ, մեզի ալ շնորհքը տրուեցաւ շաբաթ օր «հանգիլ ընդ Աստուծոյ»: Ննջեցեալները եւս յիշատակելով Հայրապետը կը հայցէ Քրիստոսէ որ ողորմութեամբ դատէ գանոնք, իսկ գմեզ ալ՝ արդարութեամբ:

«Այսօր Անճառ» Շարականը Յիսուսի կեանքին վերջին շաբաթը մանրամասնութեամբ եւ յուզումնախառն եղանակով կ'երգէ Շնորհալի Հայրապետ, 36 տուններով ճորտացուցած, այբէն մինչեւ քէ: Տխուր դէպքերը կը տողանցեն ուղղակի քաղելով Աւետարաններէն: «Անճառ» եւ «անպատում» բառերը հոմանիշներ են եւ կը նշանակեն «անբացատրելի», որքան ատեն որ աստուածային խորհուրդները մարդոց մտքին անհասանելի են եւ հետեւաբար չեն բացատրուիր: Հեղինակ Հայրապետը «սրբազան թատերգութեան» մը վերածած է Յիսուսի վերջին օրերը, իւրաքանչիւր վեցեակի տալով իւրաքանչիւր բովանդակութիւն՝ Մաղկազարդի Երուսաղէմ մուտքէն մինչեւ խաչելութիւն եւ թաղում:

Շարականը կը յատկանշուի մասնաւորաբար վերջին Ընթրիքով եւ Ոսնլուայով, բոլոր դէպքերուն հաւասար մանրամասնութիւններով եւ բիւրեղեայ գրաբար լեզուով որով հաստատապէս կրնանք ըսել որ գրաբարն ու տրուած եղանակը չափուած են եւ իրարու լծակից, պատճառ դառնալով որ հայ եկեղեցւոյ շարականները միայն գրաբար լեզուով երգուին, եւ ո'չ մէկ պարագայի թարգմանաբար, նոյնիսկ աշխարհաբար, այլապէս կը խաթարուի ամէն ինչ հեզնելով գայն եւ պարզապէս «չերգելով», կորսնցնելով անոնց հրապույրը եւ պաշտամունքի նկարագիրը միանգամայն:

Կ'եզրափակեմ սոյն գրութիւնը վերելի երկու յաւելեալ շարականները աւելցնելով իբրեւ կենսական նմոյշներ Վարդանանց եւ Ղեւոնդեանց տօնակատարութեան առիթով:

Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը Ծնունդի Ուրախութիւնը կը Սփռէ Աւելի Քան 15,600 Երեխաներու Հայաստանի եւ Արցախի Սէջ

«Քրիստոս ծնաւ եւ յայտնեցաւ» պարզապէս աւետիս մը չէ որով քրիստոնեաներ տարին մէկ անգամ զիրար կ'ողջունեն, այլ գիտակցութիւն մը՝ որ Քրիստոս իսկապէս ծնաւ որ փրկէ մեզ մեր մեղքէն ու յաւիտենական մահէն: Ան ծնաւ, որ մեզ հաշտեցնէ Հօր Աստուծոյ հետ: Ան ծնաւ որ մեր յոյսը երբեք չմարի:

2021 տարուան առաջին շաբաթներուն Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը եւ Հայաստանեայց Աւետարանական Եկեղեցին այս Աւետիսը փոխանցեցին աւելի քան 15,600 մանուկներու, պատանիներու եւ անոնց ծնողներուն՝ Հայաստանի եւ Արցախի աւելի քան 45 բնակավայրերու մէջ, կազմակերպուած աւելի քան 100 միջոցառումներու ընթացքին: Բարի Լուրին հետ միատեղ, 12,000

երեխաներ ստացան Աւետարանչականի եւ Հայաստանեայց Աւետարանական Եկեղեցիի կամաւորներու կողմէ նախապէս պատրաստուած նուէրներու ծրարներ՝ գրեական պիտոյք, զարգացնող խաղեր, առողջապահական պիտոյքներ եւ ջերմացնող գլխարկներ:

Աւետարանչականի եւ Հայաստանեայց Աւետարանական Եկեղեցիի «Հայասա» թատերախումբը՝ գեղարուեստական ղեկավար Նունէ Աբրահամեանի գլխավորութեամբ, այս տարի Սուրբ Ծննդեան Բարի Լուրը մանուկներուն հասանելի դարձուց Օսկար Վայլտի «Եսասէր Հսկան» պատմուածքին հիման վրայ ստեղծուած տիկնիկային բեմադրութեամբ: Ներկայացման մէջ եսասէր հսկայի սառած սիրտը կը հալի, իսկ անոր այգին դարձեալ կը կանաչնայ երբ կը լսէ Փրկուածանի

Աւետիսը:

Թատերախումբը իր շրջագայութիւնը սկսաւ Աւետարանչականի Հանքաւանի «Շողիկ» ծամբարէն, ուր պատերազմի առաջին օրերէն իսկ ապաստանած էին Արցախցի ընտանիքներ, եւ մինչեւ այսօր ծամբարին մէջ կ'ապրին Շողիկի եւ Հատրութի շրջաններէն իրենց տունները կորսնցուցած ընտանիքներ: Միջոցառումին հրահրուած էին նաեւ Հանքաւանի մօտակայքը գտնուող Փիւնիկ գիւղի դպրոցի երեխաները, ուր կը յաճախեն «Շողիկ» ծամբար ապաստանած Արցախցի երեխաներ: «Շողիկ» ծամբարէն ետք, Աւետարան-

ներուն մէջ աւետարով Քրիստոսի Ծնունդը: Այս միջոցառումներուն հրահրուած էին նաեւ Արցախցի ընտանիքներու մանուկներ որոնք կայք հաստատած էին այս շրջաններուն մէջ: 10-է աւելի ներկայացումներու ընթացքին հնչեց աւելի լաւ դառնալու լաւագոյն ուղին՝ Յիսուս Քրիստոսի ծնունդը մեր սիրտերուն մէջ:

***

Պատերազմէն ետք երազել, ուրախանալ, ծիծաղել բառերը խորթ կրնան հնչել: Յատկապէս Արցախի մանուկներու աչքերուն ուրախութիւնը կարծես թաքնուած էր: Այդ մանուկներէն շատեր կ'երագէին

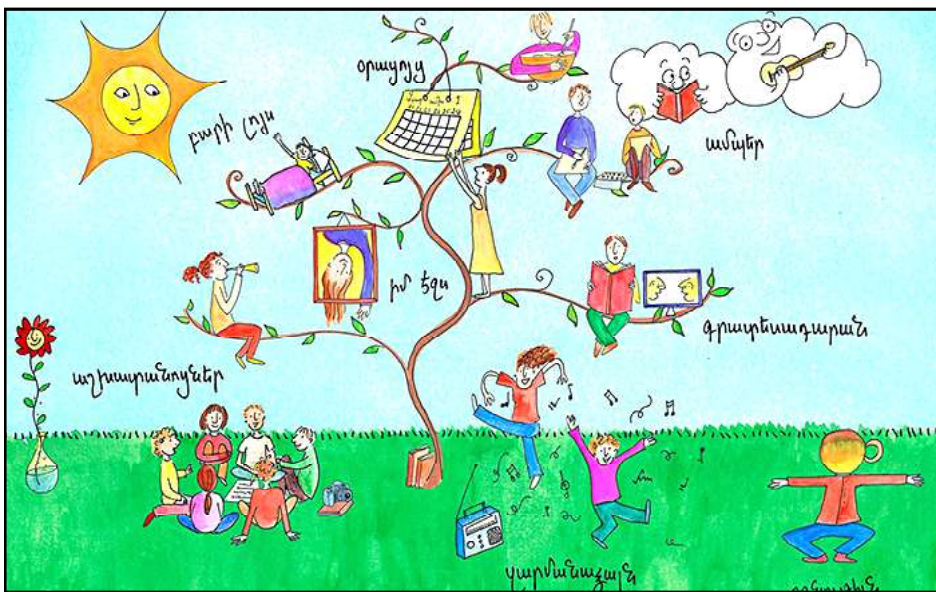

չականի «Հայասա» թատերախումբը շարունակեց իր շրջագայութիւնը եւ իր բեմադրութիւնը ներայացուց Երեւանի եւ Ստեփանաւանի ու անոր շրջակայքի շրջան-

իրենց հարազատ տուն վերադարձը, բայց այդ ալժամ անհասանելի երազանք էր: «Վերադարձ Հարա-

Շար.ը էջ 14

Ձարցանց 2.0, Արեւմտահայերէնի Կախարդական Ուժը՝ Առցանց

Արդեօք կարելի՞ է երեւակալել երեխաներու եւ երիտասարդներու ուղղուած լեզուական ծրագիր մը որ ըլլայ միմիայն առցանց եւ այսուհանդերձ հնարաւորութիւնը ընծայէ իսկապէս «սուզուելու» լեզուին մէջ: Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը այդ հարցումին դէմ յանդիման գտնուեցաւ երբ ստիպուած եղաւ 2020-ի Ձարմանագանը ջնջելու, համաճարակին հետեւանքով: Պահ մը վարանելէ ետք, պատասխանը եղաւ՝ «Այո՛, պէտք է փորձենք»: Եւ այդ որոշումը իրականութիւն դարձնելու համար, մտաւ անկոխ բնագաւառ մը:

Այսպէսով՝ ամառնային լեզուական «ճամբար»ը, որ մինչեւ հիմա՝ 10-էն 24 տարեկան երեխաներ եւ երիտասարդներ ներշնչած էր, որպէսզի սորվին եւ ստեղծեն

արեւմտահայերէնով, փոխադրուեցաւ թուային աշխարհ: Միասին ըլլալու, մտերմանալու, միանաբար աշխատելու, խումբով գործի մը նուիրուելու գագցումը պէտք է հիմա փոխադրուէր այդ աշխարհը, առանց կորսնցնելու լեզուին վրայ կեդրոնացումը: Նոր նախաձեռնութիւնը կոչուեցաւ «Ձարցանց 2.0», «Ձար»ը փոխ առնելով «Ձարմանագան»էն եւ «ցանց»ը պահելով, յիշեցնելու համար նոր ծրագիրին բնոյթը: Անշուշտ «2.0»ն կը խորհրդանշէր ե՛ւ 2020 տագնապալից թուականին դժուարութիւնները, ե՛ւ Ձարմանագանին հետ հիմնական կապը:

Մարտ 2020-ին ուղեկիցներուն եւ կազմակերպիչներուն միջեւ գաղափարներու փոխանակութիւնը հրահրող առցանց հանդիպումները սկսան, երբ այլեւս յստակ

դարձաւ որ ֆիզիքապէս հաւաքուել կարելի պիտի չըլլար: Ծատ մը մարտահրաւէրներ կային դիմագրաւելիք. ճիշդ հաւասարակշռութիւն մը գտնել պատահին առջեւ եւ պատահին հեռու ժամանակահատուածներուն միջեւ, մասնակցութիւն պահանջող առցանց աշխատանոցներ պատրաստել, ծրագրին տեւողութեան՝ աշխոյժ ներկայութիւն եւ կանոնաւոր ներդրում ապահովել, աշխատանոցներուն տարիքային տարբերութիւնները նկատի առնել, երկիրներուն միջեւ ժամերու տարբերութիւնները չարզող ժամանակացոյցը մը ստեղծել, եւ աւելորդ է ըսել՝ վստահ ըլլալ որ արեւմտահայերէնը «բնականօրէն» ծաղկի այդ ձեւով պատրաստուած միջոցորտի մը մէջ: Կարեւոր էր նաեւ առաջին մէկ վայրկեանէն մասնակցներուն տպաւորութիւնները եւ կարծիքները ներգրաւել, ապահովելով անոնց յանձնառութիւնը նոր ձեւաչափին հանդէպ եւ ծնողական անհրաժեշտ արտօնութիւնները:

Էական կէտերէն մէկը եղաւ դիւրամատչելի հարթակ մը պատրաստել, Ձարցանց 2.0-ին պահանջներուն համաձայն: Այդ հարթակին ընդմէջէն՝ մասնակցները կրնային իրենց նախասիրութիւնները ճշդորոշել, տարբեր աշխատանոցներուն մասին տեղեկութիւններ քաղել, արձանագրուել, իրենց սեփական ժամանակացոյցը աչքի առջեւ ունենալով: Բոլոր մասնակցները առօրեայ առնուազն երեք աշխատանոցի պէտք է արձանագրուած ըլլային (թէեւ շատ յաճախ՝ երեքէն աւելի կ'ըլլար իրենց ընտրութիւնը): Աշխատանոցները տեղի ունեցան Ձուժ-ի միջոցաւ, ամէն մէկը 40 վայրկեան տեւողութեամբ:

Բովանդակութեան համաձայն՝ անոնք կա՛մ տարիքային ձեւով նախատեսուած էին, կա՛մ ալ բոլորին բաց էին, որպէսզի կարելի ըլլար մասնակիցներուն միջեւ միջտարիքային փոխներգործութիւնը: Աշխատանոցները մասնակիցներուն միայն բաց էին, բայց ատկէ դուրս՝ պլոկ մը ստեղծուած էր ծնողները տեղեկ պահելու նպատակով:

Բոլոր աշխատանոցները յատկապէս Ձարցանց 2.0-ին համար յղացուեցան եւ ամէն շաբաթ փոխուեցան: Առաջարկուած նիւթերու եւ աշխատանոցներու կարգին՝ կարելի է յիշել հետեւեալները. երաժշտութիւն, նկարչութիւն, խոհարարութիւն, շարժումներով արտայայտութիւն, եօկա, օրիկամի, լուսանկարչութիւն, գիտական փորձարկումներ, արեւմտահայերէն գրելու եւ ընթերցումի (ինչպէս նաեւ գրականութեան եւ փիլիսոփայութեան) աշխատանոցներ, առարկաներու թատրոն, շարժարուեստ, «Ձարմանատուն» թերթի պատրաստութիւն, «Ձարմանաձայն» ձայնասփիւռի հաղորդումները: Կար մինչեւ իսկ հայերէն լեզուով ուսողութեան բառապաշարով զբաղող աշխատանոց մը, հինգ նուիրեալ մասնակիցներով:

Ձարցանց 2.0-ի օրը կը սկսէր մասնակիցներուն կողմէ ամէն օր տարբեր պարունակութեամբ պատրաստուած «Բարի լոյս»ի տեսաերիզով մը, եւ կը վերջանար ուղիղ հոսքով «Պայթոցարան» փոխներգործոն հաղորդումով մը (YouTube-ի վրայ), որ կը բովանդակէր խաղեր, համընթացային ելոյթներ եւ առցանց «ճամբար»ին յատուկ ամէնօրեայ փորձառութիւններուն շուրջ

Շար.ը էջ 14

Ես Քահանայ Մըն Եմ

Շարունակուած էջ 11-էն

չվայելել:

Կարգ մը ծխականներ կը բարկանան ինձմէ եւ սա անձնական վիրաւորանք կը պատճառէ ինձի, որովհետեւ մարդ եմ. մարդիկ զգացում ունին, եւ զգացումը կը վիրաւորուի: Սակայն չեմ կրնար գայրոյթ արտայայտել, որովհետեւ գայրոյթը մահացու մեղք է: Ընդհակառակը, պէտք է օրինակել ըլլամ եւ միւս երեսս դարձնեմ: Կը ջանամ ըլլալ համբերատար քահանայ մը:

Կոչուած եմ քարոզելու, ուսուցանելու, եւ ապրելու Քրիստոսասէր կեանք մը այն հաւատացեալներուն առջեւ, որոնք իմ հոգեւոր խնամքիս տակ կը գտնուին: Հոգ կը տանիմ իմ հոգեւոր ընտանիքիս, յետոյ միայն տունս կ'երթամ միանալու բնական ընտանիքիս: Ամուսնացեալ քահանայ մըն եմ:

Այս ամէնը կ'ընեմ աշխարհի մը մէջ, որ ինկած է հոլիվուտեան օրակարգով բանողներու եւ քարոզչական մեքենաներու ազդեցութեան տակ, անոնց՝ որոնք արագօրէն եւ անամօթաբար կը հեռանան բոլոր Աստուածային բաներէն: Ես պէտք է իմ երիտասարդներս քաջաբար պաշտպանեմ ուրիշներուն անպարկեշտ յարձակումներէն, որովհետեւ ուրիշները կը մերժեն յարգել բարոյական սահմանները: Կը տքնիմ բարոյական քահանայ մը ըլլալու:

Մեր բոլոր հաւատացեալները պիտի չհասկանան: Ոմանք կասկած պիտի ունենան: Ուրիշներ պիտի մերժեն: Ոմանք անաստուած պիտի դառնան, ոմանք աշխարհիկ պիտի որդեգրեն: Յաւօք սրտի, ոմանք պիտի մերժեն Սրբութիւնը, որ Քրիստոսի իսկական առաքելութիւնն է: Սակայն, այս է մեր պաշարը մշակութային պատերազմին մէջ: Ներողամտութեան հայց չեմ ըներ: Հաւատքով լեցուն քահանայ մըն եմ:

Լեզուական արգելքներու պատճառով, ոմանք պիտի ընտրեն օտար յարանուանութիւններ եւ պիտի լքեն մեր 2000 տարուան հաւատքի ուղին: Կը պայքարիմ այս ուղղութեան դէմ: Դիւրին չէ, բայց այդ է որ կ'ընեմ: Ուղղափառ Քահանայ մըն եմ:

Չեմ հանդիպած ոեւէ անձի, որ մեզմէ հեռացած է մեր կրօնական հաւատամքը չսիրելուն պատճառով: Բայց ծանօթ եմ շատերու, որոնք մեզմէ հեռացած են մեր կրօնական հաւատամքին ծանօթ չըլլալու պատճառով: Գիշերները քունս կը կորսնցնեմ, մտահոգուած ոչ թէ 99ին համար, այլ հարիւրի մէջէն կրտուած մէկ-ին մասին: Այս է որ պէտք է ընեմ: Ի վերջոյ հոգեւոր հովիւ եմ: Կոչուած եմ Բարի Հովիւ ըլլալու:

Ձեռնադրութեանս օրը,

ծնրադրեցի զիս ձեռնադրող եպիսկոպոսին առջեւ, երբ ինք իր ձեռքը դրաւ գլխուս վրայ, եւ արտասանեց խնդրանքի աղօթքին սուրբ բառերը, որոնք դարեր առաջ գրուած են մեր Եկեղեցոյ Սրբազան Հայրերուն կողմէ: «Լսէ մեր խնդրանքները, ով Տէր, Քու ծառայող համար, զոր ընտրեցիր եւ կանչեցիր: Լեցուր զինք Սուրբ Հոգիովդ, զօրացուր բարի գործերով, որպէսզի կարենայ Քեզի ներկայանալ մաքուր կենցաղով, առաքինի գործերով, հաստատ հաւատքով: Որպէսզի կարենայ արդարութեամբ ծառայել հօտիդ: Արժանաւոր ծառայող շնորհ քահանայական կարգը, եւ անոր վրայ տեղայ ճշմարտութեան, իմաստութեան, գիտութեան եւ բարեպաշտութեան շնորքներդ»:

Ես այլ աղօթեցի, ձեռնադրութեանս օրը, այդ բոլոր շնորհներուն համար, եւ աւելին, քաջ գիտնալով՝ որ պէտք պիտի ունենայի անոնցմէ իւրաքանչիւրին, որովհետեւ քահանայ պիտի ըլլայի:

Քահանայ ըլլալուս համար փառք չեմ փնտռեր: Պարզապէս կ'անդրադառնամ որ կոչուածները շատ են, բայց ես մէկն եմ բախտաւոր ընտրեալներէն: Կ'ուզեմ ըլլալ համեստ քահանայ մը:

Ես եմ այդ մէկը, որուն Քրիստոս ըսաւ. «Անոր՝ որ շատ տրուեցաւ, անկէ շատ պիտի պահանջուի»: Ինձի է որ հարց պիտի տրուի Երկրորդ Գալստեան ատեն. «Այն բոլորը՝ որ տուի քեզի, ի՞նչ ըրիր»:

Ես եմ որ պիտի պատասխանեմ հետեւեալ հարցումներուն. «Սքանչելի ծնողներ եւ ընտանիք տուի: Ինչպէ՞ս պատուեցիր իրենց: Քեզի հայու ինքնութիւն տուի, եւ քեզ հաստատեցի աշխարհի ամէնէն լայն պատուութիւնը վայելող երկրին՝ Ամերիկայի մէջ: Ի՞նչ ըրիր: Սքանչելի ծուխեր տուի քեզի, իմ հոգեւոր զաւակներովս լեցուած: Ինչպէս առաջնորդեցիր զանոնք»:

Ես ալ, Պետրոս Առաքեալին նման, այն մէկն եմ, որուն Քրիստոս հարցուց. «Ձիս կը սիրե՞ս»: Պատասխանեցի. «Այո, Տէր, գիտես թէ Քեզ կը սիրեմ»: Յետոյ հրամայեց. «Արածէ իմ հօտս եւ կերակրէ ոչխարներս: Ես քեզ կը դրկեմ ոչ թէ իբրեւ աշակերտ, այլ իբրեւ առաքեալ: Լաւ հետեւեցար: Հիմա վերցուր խաչդ եւ քայլ: Քահանայ ես»:

Գիտեմ, որ բնաւ պէտք չէ կանգ առնեմ, եւ յետադարձ հայեացքով ըսեմ. «Լաւ գործ ըրած եմ»-: Այլ պէտք է կանգ առնեմ միայն յառաջ նայելով ու հարց տամ. «Դեռ ի՞նչ կրնամ ընել»:

Ձեռնադրութեանս ու քահանայ օժոնմիս 15րդ տարեդարձին առիթով, աւատացեալներէս միայն մէկ խնդրանք ունիմ: Աղօթեցէք, որ արժանի ըլլալմ քահանայութեան պատիւին: Ամէն բանէ վեր, ես երախտապարտ քահանայ մըն եմ:

Շարունակուած էջ 13-էն

պատմութիւններ:

Քանի որ առցանց հարթակը կը գործէր ամբողջովին ու միայն հայերէնով, շուտով հայերէն լեզուով թուային բառապաշար մը կազմուեցաւ ու բոլորին արամադրելի դարձուեցաւ: Մասնակիցները կը սորվէին «օրուան բառ», ու առցանց բառարանը ամէն օր կ'օճէր նոր բառերով, ինչպէս՝ «ներբեռնել», «յղում», «լիցքաւորել», եւ շատ մը ուրիշներ: Բառարանը այնքան ճոխացաւ, որ վերջաւորութեան 100 բառ կը պարունակէր: Առաւել եւս՝ 600 յարակից բառեր թարգմանուեցան, Չարցանցի համակարգը ամբողջովին հայալեզու դարձնելով: Այսպէսով՝ Չարցանց մէջ հայերէն լեզուն ամբողջովին ներգրաւուած էր թուային ոլորտին ներս:

Չարցանց 2.0-ին 50 պատանիներ եւ երիտասարդներ մասնակցեցան: Իրենցմէ՝ 33-ը կը պատկանէին 10-էն 17 տարեկաններու խումբին, եւ 17՝ 18-էն 24 տարեկաններու խումբին: Ծրագիրները մշակեցին եւ վարեցին 22 ուղեկիցներ, առաւել՝ արհեստագիտական հարցերով զբաղող մասնագէտներու պատիկ խմբակ մը: Մասնակիցները «եկած» էին զանազան երկիրներէ. Արժանութիւն, Հայաստան, Պելճիքա, Գանատա, Ֆրանսա, Յունաստան, Լիբանան, Փորթուկալ, Թուրքիա, Մեծն Պրիթանիա եւ Միացեալ Նահանգներ: Յունիս 12-էն մինչեւ Օգոստոս 7 երկարող չորս շաբթուան ընթացքին, 1200 պատկեր եւ 250 տեսերիկ արտադրուեցան, 96 աշխատանոցներ բացուեցան Չում-ով 670 հաւաքոյթներու միջոցաւ, ընդամէնը՝ 64.000 վայրկեան: Առցանց հարթակին վրայ՝ 300 էջ պատրաստուեցաւ ու ներկայացուեցաւ, եւ պլոկի 25 էջեր գրուե-

ցան ծնողներուն համար, որոնցմէ 70 հատը կանոնաւոր կերպով կը գործածէին հարթակը:

Չարցանց 2.0-ն պատճառ եղաւ որ երիտասարդները եւ ծնողները հայերէն խօսին օրն ի բուն: Երկրագունդին շուրջ բազմաթիւ ընտանիքներ միասին՝ սփռուած ուղիղ հոսքով իրարարձութիւնները վայելեցին, պլոկը կարգացին կամ «Բարի լոյս»ի տեսերիկները դիտեցին: Ճիշդ է որ չկային ֆիզիքական շփումը եւ ներկայութիւնը, բայց ընտանեկան միջոցառումի եւ միասնութեան հօգի զգացումներ շրջանառութեան մէջ դրուեցան աշխարհի մէկ ծագէն միւսը:

«Չարցանց 2.0-ն ստեղծագործելու, գուարճանալու եւ հայերէն լեզուի գործածութեան հանդէպ յանձնառու զգալու երեւոյթներուն վրայ հիմնուած էր», նշեց Ռազմիկ Փանոսեան, Հայկական բաժանմունքին տնօրէնը: «Մեզի տուաւ ամբողջովին նոր հայեցակէտ մը եւ փորձառութիւն մը, առցանց աշխատանքներուն վերաբերել, ինչպէս նաեւ լեզու սորվելու ուղղութեամբ: Անոր յաջողութիւնը քաջալերանք պիտի ըլլայ մեզի. ապագային պիտի փորձենք նեցուկ կանգնիլ նոյնանման նախաձեռնութիւններու»:

Չարցանց 2.0-ն ամբողջովին առցանց եղանակով տեղի ունեցաւ Յունիս 12-էն մինչեւ Օգոստոս 7: Մասնակցութիւնը վերապահուած էր անոնց, որոնք արդէն իսկ արձանագրուած էին Չարմանագան 2020-ին: Կազմակերպիչն էր Հազար ու մէկ աշխարհ ընկերակցութիւնը (Ֆրանսա), Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան օգնութեամբ եւ անոր սերտ գործակցութեամբ:

Յաւելեալ տեղեկութիւններ ստանալու եւ «Չարցանց 2.0» տեսերիկը դիտելու համար այցելեցէք <https://gulbenkian.pt/armenian-communities/կայքէջը>:

Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը

Շարունակուած էջ 13-էն

զատ Տուն» թատերական ներկայացումը պատրաստուած Գեղարուեստական Ղեկավար Վազգէն Թորոսեանի գլխաւորութեամբ ներկայացուեցաւ նախ Գիւմրիի մէջ եւ ապա Արցախի մէջ:

Յունուար 8-11 օրերուն Ստեփանակերտի, Ասկերանի եւ Մարտակերտի, ինչպէս նաեւ Արցախի տարբեր շրջաններէն եկող 3000 մանուկներու համար տարբեր դահլիճներու մէջ եօթը անգամներ ներկայացուեցաւ այս երաժշտական հեքիաթը, որ պատմեց աղջնակի մը պատմութիւնը: Ան միշտ կը բողբէր իր ընտանիքին մասին եւ կը ստէր իր հարազատներուն փափաքելով տունէն հեռանալ: Իր սուտերուն պատճառով մարդիկ սկսան չվստահիլ իրեն ու ճիշդ գնահատել իր ունեցածը: Ամէն բան կորսնցնելէ ետք է որ աղջնակը կը հասկնայ իր ունեցածի արժէքը: Ներկայացումի հերոսուհին ի վերջոյ կը յայտնուի երազներու թագաւորութեան մէջ, որու թագաւորն էր Արքաներու Արքան: Անոր ուղղած իր աղօթքն է որ կը փոխէ

աղջնակին սիրտը ու կ'օգնէ հասկնալու թէ կեանքին մէջ ամենաթանկ բանը իր ընտանիքն է, իսկ իր երազանքները միայն Արքան կրնայ կատարել, որոնք իր կամքով բարի են եւ կ'իրականան ճիշդ ժամանակին: Այս պատգամը յատկապէս լոյսի շող էր Շուշիի եւ Հատրուկի իրենց տունները կորսնցուցած մանուկներուն ու անոնց ծնողներուն համար:

Հայաստանի գլխաւոր քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ ներկայացուած Ծնունդի միջոցառումներու կողքին այս տարի Սահմանամերձ Վարդենիս գիւղի Աւետարանչական կազմը՝ հակառակ տիրող ձմրան սաստիկ պաղին ու ձիւնին, այցելեց շրջանի 20 այլ սահմանամերձ գիւղեր՝ աւետեց Ծնունդի բարի լուրը եւ յանձնեց ծննդեան նուէրներ այդ շրջանի մանուկներուն:

Աւետարանչականը իր յատուկ շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր նուիրատուներուն, որոնք օգնեցին եւ մասնակից եղան սփռելու Ծնունդի պատգամը Հայաստանի եւ Արցախի երեխաներուն եւ բաժնելու աւելի քան 12,000 Նոր Տարուան նուէրներ:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԵՌԳԻ ՂԱՍԱՐ)
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹԵՐՈՒ ՂԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
(626) 797-7680

www.massispost.com

ՄԱՐԱԶԴ

ԱՆԱՀԻՏ ՍԻՍԼԵԱՆ ԳԹԸՖԵԱՆ (1940-2021)

Սրտի դառն կակիծով կը գուժենք մահը մեր սիրեցեալ տիկնոջ, մօր, քրոջ, մօրաքրոջ եւ հարազատին՝ ԱՆԱՀԻՏ ՍԻՍԼԵԱՆ ԳԹԸՖԵԱՆի որ պատճահեցաւ Ուրբաթ, 22 Յունուար 2021ին յետ երկարատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Չորեքշաբթի, 17 Փետրուար, 2021ի առաւօտեան ժամը 8:30ին Hollywood Hills գերեզմանատան մէջ:

- Սգակիրներ՝ Ամուսինը Սահակ Գթըֆեան Զաւակը Տէր եւ Տիկ. Գրիգոր եւ Նելլի Գթըֆեան եւ զաւակները (Ուաշինկթըն) Զաւակը՝ Տէր եւ Տիկ. Ժիրայր եւ Ճօտի Գթըֆեան եւ զաւակները (Քոլորադո) Դուստրը Տէր եւ Տիկ. Թօնի եւ Ալին Գարազաշեան եւ զաւակները Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Աւագ եւ Լուսին Սիւլեան եւ ընտանիք (Լիբանան) Տէր եւ Տիկ Վահան եւ Սիլվա Մուրատեան Տիար Շահէ Մուրատեան եւ զաւակները (Գանատա) Տէր եւ Տիկ. Հրաչ եւ Սալբի Ագատեան եւ զաւակները (Գանատա) եւ համայն Գթըֆեան, Սիւլեան, Գարազաշեան, Մուրատեան ընտանիքներն ու հարազատները: Փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութիւնները կը խնդրուի կատարել՝ «Մասիս» շաբաթաթերթին կամ armenianwoundedheroes.com

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

Հանգուցեալ ԱՆԱՀԻՏ ԳԹԸՖԵԱՆի մահուան առթիւ Տիկ. Ազնիւ եւ Մինաս Մութաֆեաններ իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսինին՝ Սահակ Գթըֆեանին եւ զաւակներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն: Առ այդ փոխան ծաղկեպսակի \$100 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

Ազգային Գրադարանի Թուայնացուած

Շարունակուած էջ 6-էն

եալ գրադարանային փաստաթուղթը»:

Հարցին, թէ ինչ խնդիրներ ունեն, ինչպէս, ինչ միջոցներով է կատարուում համալրումը, Ղազարեանը պատասխանեց. - «համավարակի պայմաններում էլի մեր գրադարանի համալրումը, յատկապէս գնումների մասով եմ ասում, չի տուժել: Բայց միւս ձեռքերումների ճանապարհների առումով, օրինակ՝ նուիրատուութիւններ, չգ առումով մի քիչ պակասել է ի հարկէ»:

Հայկանուշ Ղազարեանը վստահեցում է, որ Ազգային գրադարանը համավարակային պայմաններում

խտացումներից յետոյ վերստին իր ընթերցողների համար ոչ միայն բացել է դռները, այլեւ վերականգնել նախկին հարազատ միջավայրն ու մթնոլորտը. - «տարին արդէն մեկնարկել է, եւ յոյս ունենք, որ ինչ-որ ֆորսմաժորային իրավիճակներ չեն լինի, եւ գրադարանը իր գործառնությունները լրիւորէն կը կատարի: Գրադարանը դարձել է շատ հաճելի միջավայր: Շատ յաճախ մեր օգտվողները գալիս են իրենց ընթերցելիքներով, իրենց սարքերով, իրենց հետ բերում են ինչ-որ նիւթեր եւ աշխատում են հատեղ: Սա ապացուցում է, որ գրադարանը այլեւս հաճելի միջավայր է ընթերցողների համար»:

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION NOTARY PUBLIC MEMBER Garine Depoyan 626-755-4773 554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106 ghdepyan@gmail.com

ՄԱՐԱԶԴ

ԳԷՈՐԳ (ՃՈՐՃ) ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ (1940-2021)

Սրտի դառն կակիծով կը գուժենք մահը մեր սիրեցեալ ամուսինին, հօր, քեռայրին, մեծ հօր եւ հարազատին՝ ԳԷՈՐԳ (ՃՈՐՃ) ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆին մահը, որ պատահեցաւ Յունուար 21ին յետ երկարատեւ հիւանդութեան:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Ուրբաթ, 19 Փետրուար, 2021ին, կէսօրէ ետք ժամը 12:30ին Hollywood Hills գերեզմանատան մէջ:

- Սգակիրներ՝ Այրին Տիկ. Լուսին Գասպարեան Գալուստեան Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Մայքլ եւ Մարալ Խուրի Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Սամէր եւ Կարինէ Գօզհայա եւ զաւակունք Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Էտի եւ Սարին Պոսնոյեան եւ զաւակունք Քոյրը՝ Տիկ. Արուսեակ Գալուստեան եւ ընտանիք Քոյրը՝ Տիկ. Մարի Զիլինկիրեան եւ ընտանիք Տէր եւ Տիկ. Վազգէն Փաշայեան եւ ընտանիք Տօքթ. եւ Տիկ. Ասիմ էլսայիտ եւ ընտանիք Տէր եւ Տիկ. Գէորգ Գասպարեան եւ ընտանիք Տէր եւ Տիկ. Վարդան Գասպարեան եւ որդին եւ համայն Գալուստեան, Գասպարեան, Մարաշ, Մարաս, Տէմիրճեան, Տարազճեան, Սազարեալը, Քէսէնճի, Չաքրեան, Իշխանեան, Շաքարեան, Խուրի, Գոզհայա, Պոսնոյեան ընտանիքները, հարազատները եւ բարեկամները: Կը խնդրուի փոխան ծաղկեպսակի նուիրատուութիւնները կատարել Հայաստանի Երեւանէրու ֆոնտին Children of Armenia, St. Peters Armenian Church կամ «Մասիս» շաբաթաթերթին 1060 North Allen Avenue, Pasadena, CA 91104:

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

Հանգուցեալ ԱՆԹՈՒԱՄ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆի մահուան առթիւ Baton Rouge Louisiana Տիկ. Ազնիւ եւ Մինաս Մութաֆեաններ իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի քրոջ Տիկ. Ազատուհի Գալթազճեան-Մութաֆեանին եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն: Առ այդ \$100 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՑԱԲԱԿՑԱԿԱՆ

Հանգուցեալ ԱԶԱՏՈՒՀԻ ՔԷՇԻՇԵԱՆի մահուան առթիւ Տիկ. Ազնիւ եւ Մինաս Մութաֆեաններ իրենց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն՝ Պետրոս Քէշիշեանին, զաւակներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն: Առ այդ \$100 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly Enclosed a check for (one year) * \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA \$ 125,00 (Air Mail) for Canada. \$ 250,00 (Air Mail) Overseas. Name: Address: City: State: Zip Code: Country: Tel: Email:

«Ռոման» Մխիթարեանի Հետ Պարտուեցաւ «Եուվենթուսը»

Ֆուտբոլի Իտալիոյ առաջնութեան 21-րդ հանգրուանին կեդրոնական խաղին թուրինի «Եուվենթուսը» ընդունեց Հոմի «Ռոմային» եւ յաղթեց 2-0 արդիւնքով:

Հանդիպման հաշիւը 13-րդ վայրկեանին բացաւ «Եուվենթուսը» փորձով խաղացող Կրիշտիանու Ռոնալտուն, որ նշանակեց առաջին խաղակէսի միակ կողմը: Այդ կողմը 36-ամեայ Ռոնալտուի 300-րդ կոլն էր 30 տարեկանէն յետոյ (326 խաղի ընթացքին):

Ընդմիջումէն յետոյ «Ռոման» աւելի ակտիւ էր, սակայն 69-րդ վայրկեանին գնդակը երկրորդ անգամ յայտնուեցաւ հիւրերու դապասէն ներս: Ինքնակոլի հեղինակ դարձաւ պրագիլացի պաշտպան Ռոխեր Իբանիեսը:

Հայաստանի ազգային հաւաքականի կիսապաշտպան Հենրի Մխիթարեանն ամբողջ խաղին մասնակցելով ամենագործօն խաղողներէն մէկն էր «Ռոմային» կազմին մէջ:

Այս մրցաշրջանին Կրիշտիանու Ռոնալտուն կոլերու թիւը հասցուց 16-ի եւ միանձնեայ կը գլխաւորէ ռմբարկուներու ցուցակը:

Այս յաղթանակէն յետոյ «Եուվենթուսը» շրջանցեց «Ռոմային» եւ 42 կէտով բարձրացաւ երրորդ տեղ: Հոմէացիները 40 կէտով չորրորդն են:

Հենրի Մխիթարեանի Ծառայութիւններով Հետաքրքրուած Է Եուվենթուսը

Հայաստանի ֆուտբոլի ազգային խումբի կիսապաշտպան Հենրի Մխիթարեանի ծառայութիւններով հետաքրքրուած է թուրինի «Եուվենթուսը»: Թուրինեան ակումբը կը սպասէ, թէ արդեօք հայ կիսապաշտպանը կ'երկարաձգէ պայմանագիրը «Ռոմային» հետ, թէ՛ ոչ:

Մխիթարեանը մօտ է «Ռոմային» հետ պայմանագիրը երկարացնելուն: Եթէ մինչեւ ընթացիկ մրցաշրջանի աւարտը հայ կիսապաշտպանը չի կնքի նոր պայմանագիրը՝ կը ստանայ ազատ գործակալի կարգավիճակ: Իտալիոյ ֆուտբոլի առաջնութեան ընթացիկ մրցաշրջանին Մխիթարեանը մասնակցած է 20 խաղի՝ նշանակած է 9 կոլ եւ կատարած է 8 կոլային փոխանցում:

«Լացիոն» Յաղթեց Եւ Հաւասարեցաւ «Ռոմային»

Իտալիոյ առաջնութեան 21-րդ հանգրուանին «Լացիոն» սեփական դաշտին վրայ մրցեցաւ «Գալչարիի» հետ եւ յաղթանակի հասաւ 1-0 արդիւնքով:

Իտալացի Սիմոնէ Ինձագիի ղեկավարած խումբի միակ կոլը նշանակեց իտալացի յարձակող Զիրօ Իմբրիլէն:

«Լացիոն» 40 կէտով հաւասարեցաւ չորրորդ տեղը ընթացող «Ռոմային» եւ 5-րդն է:

Մորոքքոն Ափրիկէի Ազգերու Ախոյեան

Մորոքքոյի հաւաքականը նուաճած է Ափրիկէի Ազգերու առաջնութեան ախոյեանի տիտղոսը:

Եզրափակիչի ընթացքին մարոքցիները 2:0 արդիւնքով յաղթած են Մալիի հաւաքականին: Արաբական երկրի կոլերը նշանակած են Սոֆեան Պուտինին (69-րդ վայրկեանին) ու Այուբա Էլ-Կաաբին (79-րդ վայրկեանին):

Մարոքքոյի հաւաքականը դարձաւ առաջին խումբը, որ կարողացաւ պաշտպանել այս մրցաշարի յաղթողի կոչումը:

«Լիւերփուլը» 1963-ից Ասդին Առաջին Անգամ Ըլլալով Իր Դաշտին Վրայ Կրեց Երրորդ Յաջորդական Պարտութիւնը

«Լիւերփուլը» 1963 թուականէն ստին առաջին անգամ ըլլալով Անգլիոյ առաջնութեան ընթացքին երեք յաջորդական տնային պարտութիւն կրեց: Փրեմիեր լիգայի 23-րդ հանգրուանին լիւերփուլեան խումբը 1-4 արդիւնքով պարտուեցաւ «Մանչեսթըր Սիթիին»:

«Մանչեսթըր Սիթին» 22 խաղէ ետք վաստակած է 50 կէտ եւ կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը: Երկրորդ տեղը ընթացող «Մանչեսթըր Եունայթըտը» (23 խաղ) ունի 45 կէտ: «Լիւերփուլը» (23 խաղ) չորրորդն է՝ 40 կէտով:

«Չելսիի» Երրորդ Յաջորդական Յաղթանակը

Անգլիոյ առաջնութեան մէջ գերմանացի թոմաս Տուխելի գլխաւորութեամբ երրորդ յաջորդական յաղթանակը տարաւ «Չելսին»: Լոնտոնեան խումբը 23-րդ հանգրուանին հիւրընկալուեցաւ յետնապահ «Շեֆիլդ Եունայթըտին» եւ առաւելութեան հասաւ 2-1 արդիւնքով:

«Չելսին» 39 կէտով հաւասարեցաւ 6-րդ տեղը գրաւող «Ուեսթ Համին» եւ 5-րդն է: «Շեֆիլդ Եունայթըտը» վերջինն է՝ 11 կէտով:

«Մանչեսթըր Եունայթըտը» Վերջին Վայրկեաններուն Կորսնցուց Յաղթանակը

Ֆուտբոլի Անգլիոյ առաջնութեան 23-րդ հանգրուանին «Մանչեսթըր Եունայթըտը» 3-3 արդիւնքով աւարտեց «Էվերթընի» հետ սեփական դաշտի վրայ խաղը՝ յաղթանակը ձեռքէ կորսնցնելով վերջին վայրկեաններուն:

Առաջին խաղակէսէն յետոյ մանչեսթըրցիները 2 կոլի առաւելութիւն ունէին ուրուկուացի յարձակող Էտիենն Կամանիի ու փորձուկալացի կիսապաշտպան Պրոնսօ Ֆերնանտեսի կոլերուն շնորհիւ, սակայն ընդմիջումէն քիչ յետոյ հաշիւը հաւասարեցաւ: «Էվերթընը» 3 վայրկեանի մէջ նշանակեց 2 կոլեր: 70-րդ վայրկեանին սկոթլանդացի կիսապաշտպան Սքոթ Մաքթոմինէյ դարձեալ առաջ մղեց դաշտի տէրերուն, սակայն աւելացուած 6-րդ վայրկեանին «Էվերթըն» նշանակեց երրորդ կոլը:

Երկրորդ տեղը գտնուող «Մանչեսթըր Եունայթըտը» ունի 45 կէտ եւ 2 կէտով ետ է առաջատար «Մանչեսթըր Սիթիին», որ 2 հանդիպում պակաս խաղցած է: «Էվերթընը» 37 միւլտրով 6-րդն է:

«Պարսելոնան» Պարտութեան Մատնեց «Պետիսին» Եւ Շրջանցեց «Ռեալին»

Սպանիոյ առաջնութեան 22-րդ խաղաշրջանին «Պարսելոնան» հիւրընկալուեցաւ «Պետիսին» եւ յաղթանակ տարաւ 3-2 արդիւնքով:

Դաշտի տէրերը առաջինը հասան յաջողութեան: 38-րդ վայրկեանին աչքի ինկաւ սպանացի յարձակող Պորիս Իգլեսիասը: Գալթալոնական խումբը պատասխանեց արժենթինացի յարձակող Լիոնել Մեսիի կոլով:

Այնուհետեւ սեփական դարպասը գրաւեց «Պետիսի» սպանացի պաշտպան Վիկտոր Ռուիսը, որ մի քանի վայրկեան յետոյ նաեւ վերականգնեց հաւասարութիւնը: Յաղթական կոլը 87-րդ վայրկեանին նշանակեց փոխարինման դուրս եկած փորձուկալացի յարձակող Ֆրանսիշկու Տրինկան:

«Պարսելոնան» 43 կէտով հաւասարեցաւ «Ռեալին» եւ կոլերու տարբերութեամբ բարձրացաւ երկրորդ տեղ: «Պետիսը» 7-րդն է՝ 30 կէտով:

Առաջին Անգամ Ըլլալով Սեքսիքական Ակումբը Հասաւ Աշխարհի Առաջնութեան Եզրափակիչ

Մեքսիկական «Թիկրեսը» նուաճեց Քաթարի մէջ տեղի ունեցող ֆուտբոլի աշխարհի ակումբային առաջնութեան եզրափակիչի ուղեգիր: Կիսաեզրափակիչին «Տիգրեսը» նուազագոյն հաշուով պարտութեան մատնեց Լիբերտադորեսի գաւաթակիր, պրագիլական «Պալմեյրասին»:

Աւարտական խաղին «Թիկրես» մրցակիցն է Գերմանիոյ ախոյեան «Պայըրն Մունխիլը», որ կիսաեզրափակիչին 2-0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Եգիպտոսի «Ալ Ահլին»:

«Թիկրեսը» դարձաւ Հիւսիսային եւ Կեդրոնական Ամերիկայի առաջին ակումբը, որ հանդէս պիտի գայ աշխարհի առաջնութեան եզրափակիչին:

